

Jordbruksutskottets betänkande

1981/82: 21

om statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser jordbruksdepartementets verksamhetsområde (prop. 1981/82:100 bilaga 13)

TIONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas proposition 1981/82:100 bilaga 13 jordbruksdepartementet med undantag av de anslag som är upptagna under avsnittet Idrott och rekreation. Sistnämnda anslag behandlas av kulturutskottet.

Jordbruksdepartementet m. m.

1. **Jordbruksdepartementet och Lantbruksråd.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 1981/82:100 bilaga 13 (jordbruksdepartementet) under punkterna A 1–A 2 (s. 14–15) och hemställer

1. att riksdagen till *Jordbruksdepartementet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 17 675 000 kr.,
2. att riksdagen till *Lantbruksråd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 2 819 000 kr.

2. **Kommittéer m. m.** Regeringen har under punkt A 3 (s. 15–16) föreslagit riksdagen att till Kommittéer för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 8 200 000 kr.

Utskottet

F. n. anvisas under detta anslag utöver utgifter för departementets kommittéer medel för kostnaderna för det arbete som miljödatanämnden enligt riksdagens beslut år 1974 bedrivit rörande utvecklingen av ett informationssystem för miljövården (prop. 1974:46, JoU 1974:20, rskr 1974:218). Vidare bestrids från anslaget kostnaderna för miljövårdsberedningen, jakt- och viltvårdsberedningen samt beredningen för livsmedels- och näringsfrågor. Från anslaget bestrids även bl. a. kostnaderna för viss forskning och strålning i byggnader.

Som framgår av propositionen tas medel för informationsverksamheten på miljövårdsområdet för nästa budgetår upp under ett nytt anslag till Toxikologisk informationservice, m. m.

För den verksamhet som skall bekostas från kommittéanslaget beräknas medelsbehovet till 8,2 milj. kr. för nästa budgetår.

Utskottet har ingenting att erinra mot regeringens förslag under förevärande punkt.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 8 200 000 kr.

3. Extra utgifter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 4 (s. 16) och hemställer

att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Jordbrukets rationalisering

4. Lantbruksstyrelsen och Lantbruksnämnderna. Regeringen har under punkterna B 1 och B 2 (s. 17--21) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1982/83 till Lantbruksstyrelsen anvisa ett förslagsanslag av 42 204 000 kr. och till Lantbruksnämnderna ett förslagsanslag av 218 617 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:804 av Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg (båda s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av verksamheten och organisationen inom de båda lantbruksnämnderna i Malmöhus och Kristianstads län.

I motion 1981/82:1452 av Kerstin Sandborg (fp) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning om eventuell sammanslagning av skogsstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt av skogsvårdsstyrelserna och lantbruksnämnderna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående stödet till lantbrukets rationalisering.

I motion 1981/82:1903 av Pär Granstedt och Birgitta Hambræus (båda c) yrkas att riksdagen beslutar att hemställa hos regeringen om åtgärder som att odlare som vill tillämpa alternativa odlingsformer får motsvarande möjligheter till information och rådgivning via lantbruksnämnderna som övriga odlare.

I motion 1981/82:1907 av Gunnel Jonäng m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för en decentralisering av lantbruksnämndens i Gävleborg verksamhet så att två konsulenter överflyttas till Bollnäs,

2. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att veterinärcentral inrättas i Bollnäs,

3. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att gemensam lokalisering sker med befintliga organisationer vid f. d. ålderdomshemmet i Sävstaås.

I motion 1981/82:1927 av Sven Eric Åkerfeldt (c) yrkas att riksdagen vid behandlingen av anslag till lantbruksverket beslutar att vakanssatta tjänster inom mekaniseringsrådgivningen hos lantbruksnämnderna skall återbesättas genom omprioritering av verksamheten enligt vad som anförs i motionen.

Utskottet

Regeringens förslag beträffande lantbruksverkets anslag innebär att medel för lantbruksstyrelsens verksamhet för nästa budgetår bör beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget. För vissa uppgifter inom det ekonomiska försvaret har därvid beräknats 103 000 kr.

Även för lantbruksnämndernas verksamhet föreslås att medel beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget. Därvid har beräknats 0,8 milj. kr. för vissa uppgifter inom det ekonomiska försvaret. Vidare har beräknats 200 000 kr. för praktikantverksamhet, 50 000 kr. för inköp av ekonomiska och topografiska kartor samt en engångsanvisning av 282 000 kr. för flyttning av lantbruksnämnden i Kalmar till nya lokaler. De utgifter som f. n. bestrids från anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. bör enligt regeringens förslag fortsättningsvis bestridas från förevarande anslag.

Utskottet har för sin del inte något att erinra mot de framlagda förslagen och tillstyrker därför propositionen i vad avser nu berörda båda anslag.

I några under allmänna motionstiden väckta motioner tas upp frågor som i olika avseenden berör verksamheten inom lantbruksorganisationen. Utskottet har funnit lämpligt att behandla dessa motioner i nu förevarande sammanhang.

I motion 1452 anförs att splittringen på en skogsvårdsstyrelse och en lantbruksnämnd ibland kan te sig något onödig från den enskilde jord- eller skogsbrukarens synpunkt. Motionären framhåller att den vanlige brukaren sysslar såväl med jord- som med skogsbruk. Många sysslar med jord- och skogsbruk på deltid och har dessutom ett företag. I det fallet kan det bli fråga om att man på en och samma gång skall ha kontakt med skogsvårdsstyrelse, lantbruksnämnd och utvecklingsfond.

Enligt motionen bör nu förutsättningslöst övervägas om det kan vara lämpligt att slå ihop lantbruksnämnderna och skogsvårdsstyrelserna till en gemensam organisation. De tillhörande centrala myndigheterna bör i så fall också slås samman. Vidare bör tillkomsten av de nya utvecklingsfonderna enligt motionärens mening föranleda en översyn av stödet till jordbrukets och skogsbrukets rationalisering.

Utskottet vill erinra om att 1960 års jordbruksutredning bl. a. företog en allmän översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område som rör jordbrukets och skogsbrukets rationalisering. På grundval av den nämnda organisationsöversynen föreslog utredningen i ett

betänkande år 1964 (SOU 1964:65) att lantbruks- och skogsvårdsorganisationerna på både central och regional nivå skulle slås samman till en statlig myndighet. Förslaget, som vid remissbehandlingen blev föremål för delade meningar, genomfördes inte. I stället uppdrogs åt skogspolitiska utredningen år 1965 att pröva den organisatoriska utformningen av statens medverkan i skogsbrukets rationalisering, bl. a. frågan om sammanslagning med de statliga lantbruksnämnderna. Samma år fattade riksdagen principbeslut om att lantbruksnämnderna skulle omorganiseras och samtidigt ta över vissa uppgifter från hushållningssällskapen. På grundval av nämnda principbeslut fastställde riksdagen år 1967 de närmare grunderna för omorganisationen. Lantbruksnämndernas organisation bygger alltså i stor utsträckning på nu angivna organisationsprinciper. Genom beslut av riksdagen år 1978 har dock införts en ny beslutsorganisation vid nämnderna. Vidare har rådgivningsverksamheten i de utpräglade glesbygderna byggts ut.

I sitt principbetänkande år 1973 föreslog skogspolitiska utredningen en i förhållande till lantbruksorganisationen fristående statlig skogsvårdsorganisation. Något detaljförslag lämnades inte. I direktiven till skogsadministrativa utredningen som därefter tillkallades anförde dåvarande chefen för jordbruksdepartementet att skogsvårdsstyrelsernas dåvarande speciella förvaltningsrättsliga ställning borde upphöra och att styrelserna i fortsättningen borde vara rent statliga organ. Utredningen utgick härifrån och föreslog i sitt i februari 1980 avlämnade slutbetänkande (Ds Jo 1980:1) att styrelserna gjordes till helstatliga regionala myndigheter med skogsstyrelsen som chefsmyndighet. Deras ställning enligt utredningens förslag skulle därmed kunna liknas vid lantbruksnämndernas ställning i förhållande till lantbruksstyrelsen. Ett regeringsförslag i enlighet med vad utredningen förordat godkändes förra året av riksdagen.

Av den nu lämnade redogörelsen framgår att frågan om en sammanslagning eller närmare organisatorisk samordning av den statliga rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets områden i olika avseenden varit föremål för ingående prövning.

Resultaten av de gjorda utredningarna har emellertid inte ansetts utgöra tillräckliga motiv för en sammanslagning av de berörda myndighetssektorerna. Behovet av samordning i frågor av gemensamt intresse för jord- och skogsbruk har man beaktat bl. a. genom att i gällande instruktioner införa regler om rätt för representanter för skogsvårdsstyrelse att närvara vid handläggningen av ärende i lantbruksnämnd och vice versa.

Det bör framhållas att frågan om ytterligare samordning av vissa administrativa resurser på lantbruksnämnderna, skogsvårdsstyrelserna och den lokala fiskeriadминистраtionen ingår bland aktuella översynsprojekt som bearbetas inom regeringskansliet. Enligt vad utskottet erfarit kommer inom kort en särskild utredare att tillsättas för att se över hithörande frågor.

Utskottet finner mot bakgrund av vad här anförts inte tillräckliga skäl att påyrka någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida med anledning av

motion 1452, i vad avser yrkandet om en ny utredning om sammanslagning av berörda statliga myndigheter på skogsbrukets och jordbrukets områden.

Inte heller motionärens begäran om en översyn av stödet till jordbrukets och skogsbrukets rationalisering mot bakgrund av tillkomsten av de nya utvecklingsfonderna synes f. n. böra påkalla någon riksdagens ytterligare åtgärd. Utskottet vill härvidlag fästa uppmärksamheten på att den förra året tillkallade kommittén (Jo 1981:04) om det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige enligt sina direktiv bl. a. har att pröva hithörande frågor.

Verksamheten vid vissa lantbruksnämnder berörs i ett par motioner. I motion 804 begärs sålunda en översyn av verksamheten och organisationen inom de båda lantbruksnämnderna i Malmöhus och Kristianstads län. I motion 1907 förordas en decentralisering av viss del av verksamheten vid lantbruksnämnden i Gävleborgs län till ett föreslaget jord- och skogsbrukscentrum i Bollnäs. Enligt den förstnämnda motionen talar en rad skäl för en sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Skåne. Bl. a. skulle kontakterna med lantbrukskooperationen som är organiserad i ett provinsförbund underlättas. Besparingar och bättre resursutnyttjande skulle vidare kunna åstadkommas. Enligt den andra motionen skulle den förordade decentraliseringen i hög grad främja samarbetet mellan företrädarna för jord- och skogsbruket i Hälsingland. En viss samordning med veterinärverksamheten i länet skulle också kunna åstadkommas.

Utskottet vill framhålla att det i första hand ankommer på lantbruksstyrelsen att inom givna anslagsramar leda och övervaka verksamheten vid lantbruksnämnderna och ta de initiativ som erfordras för att tillse att den statliga rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område utformas så rationellt och effektivt som möjligt. Som bl. a. redovisas i samband med lantbruksstyrelsens anslagsäskanden görs också inom lantbruksverket förutom fortlöpande studier av olika delar av verksamheten regelbundet större och mera genomgripande översyner av hela verksamhetsområden. Som exempel kan nämnas den översyn av rådgivningsverksamheten inom vissa glesbygder som redovisades för riksdagen vid budgetbehandlingen år 1979. Nämnade är tillsatte lantbruksstyrelsen en arbetsgrupp med uppgift att undersöka och redovisa förslag till anpassning av verkets arbetsvolym till den resursminskning som kan komma att ske under de närmaste åren. Gruppen skall koncentrera sitt arbete på frågor som är av betydelse för arbetsbelastningen inom verket. Till sådana frågor hör omprioriteringar samt avveckling eller förändring av ambitionsnivån inom olika delar av verksamheten. Gruppen skall arbeta förutsättningslöst och redovisa besparingsförslag, såväl sådana som kan ske genom omprioriteringar inom ramen för gällande instruktioner, författningar etc. som förslag som kräver beslut av statsmakterna. En rad rationaliseringsförslag har presenterats varav flera redan har genomförts medan andra är föremål för fortsatta överväganden inom lantbruksstyrelsen. Bland sådant som diskuteras ingår även möjligheterna att slå samman vissa lantbruksnämnder för att på så sätt bredda basen för

fältverksamheten och även rationalisera den administrativa verksamheten.

Givetvis anser utskottet det angeläget att alla möjligheter tas till vara när det gäller att effektivisera och samordna verksamheten inom den statliga rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område. Med hänsyn till vad nyss anförts rörande det fortlöpande översynsarbete som pågår inom lantbruksverket synes något ytterligare initiativ i frågan från riksdagens sida inte erforderligt med anledning av de båda nu behandlade motionerna. I detta sammanhang vill utskottet också erinra om den tidigare nämnda aviserade utredningen om möjligheterna till samordning av vissa resurser vid lantbruksnämnderna, skogsvårdsstyrelserna och den lokala fiskeriedministrationsen.

Utskottet föreslår således att motionerna 804 och 1907 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

I samband med att riksdagen förra året fastställde riktlinjer för energipolitiken beslöts att särskilda medel skulle avsättas för energirådgivning till jordbruk och trädgårdsnäring. Verksamheten skulle – i likhet med energirådgivningen till näringslivet i övrigt – finansieras via oljeersättningsfonden. Behovet av medel för rådgivningsverksamheten beräknades till 9 milj. kr. för treårsperioden 1981/82–1983/84. För innevarande budgetår beräknades behovet av medel för verksamheten till 3 milj. kr. Högst sistnämnda belopp får disponeras från förslagen Lantbruksstyrelsen och Lantbruksnämnderna, vilka för ändamålet tillförts medel från nyssnämnda fond med 300 000 kr. resp. 2 700 000 kr.

I motion 1927 görs uttalanden av innebörd att förfarandet vid rekryteringen av ifrågavarande energirådgivningstjänster och i övrigt gjorda omDispositioner av personalen lett till en minskning av antalet mekaniseringsrådgivare. Enligt motionären är detta allvarligt i en tid när mekaniseringsfrågorna blir alltmera komplexa och kapitalkrävande. I motionen hemställs att riksdagen vid behandlingen av förevarande anslag beslutar att vakanssatta tjänster inom mekaniseringsrådgivningen hos lantbruksnämnderna återbesätts genom omprioritering av verksamheten på sätt närmare anges i motionen.

Utskottet vill framhålla att det ankommer på lantbruksverket att närmare avgöra hur de anvisade medlen till energirådgivning skall användas för att tillgodose syftet med desamma. Några närmare regler eller villkor härvidlag har ej fastställts av riksdagen. Motionen berör även i övrigt frågor som faller inom verkets ansvarsområde. Med hänsyn härtill anser utskottet att riksdagen inte bör göra något sådant bindande uttalande som förordas i motion 1927. Motionen avstyrks därför.

Rådgivningsverksamheten vid lantbruksnämnderna berörs även i motion 1903, vari föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder som innebär att odlare som vill tillämpa alternativa odlingsformer får motsvarande möjligheter till information och rådgivning via lantbruksnämnderna som

övriga odlare. Motionärerna anför att det givetvis inte finns underlag för varje lantbruksnämnd att skaffa sig någon konsulent med inriktning på alternativa odlingsformer. Lämpligare kan vara att någon centralt placerad konsulent ställs till samtliga lantbruksnämnders förfogande för att svara för rådgivning och information till odlare som intresserar sig för sådana odlingsmetoder. Man kan också tänka sig ett samarbete med organisationer som Svenska biodynamiska föreningen, Föreningen Naturenlig odling och Svenska föreningen för organisk biologisk odling.

Utskottet får erinra om att riksdagen vid ett flertal tidigare tillfällen i samband med behandling av frågan om stöd till alternativ jordbruksteknik gjort uttalanden av innebörd bl. a. att det på skilda håll pågående forsknings- och utvecklingsarbetet på förevarande område förtjänade statligt stöd och att sådant också lämnades i olika sammanhang. Såvitt avser frågan om alternativa odlingsmetoder har utskottet framhållit att ansvariga myndigheter naturligtvis även bör lämna information och rådgivning om den s. k. naturenliga odlingens möjligheter. Som utskottet tidigare anfört talar övervägande skäl för att samhällets insatser härvidlag sker via de organ som normalt svarar för sådan verksamhet, dvs. i första hand lantbruksnämnderna när det gäller rådgivning. De åtgärder som på skilda håll sätts in i forsknings- och försöksverksamheten på förevarande område bör bidra till att skapa ett säkrare underlag för det fortsatta handlandet. Med hänsyn till gjorda uttalanden av riksdag och regering i detta ämne och till de åtgärder som i olika hänseenden vidtagits bör liksom hittills kunna förutsättas att vunna forskningsrön och erfarenheter kommer den naturenliga odlingens intresser till godo utan något ytterligare initiativ från riksdagens sida.

Den år 1979 tillsatta utredningen om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket har bl. a. till uppgift att inventera och redovisa de alternativa odlingsmetoder som finns tillgängliga för att helt eller delvis ersätta de kemiska preparaten. Motioner med förslag till samhälleligt stöd till bl. a. forskning, rådgivning och utbildning rörande alternativa odlingsformer har på utskottets förslag tidigare överlämnats till utredningen (se JoU 1979/80:6).

Med hänsyn till det anförda bör riksdagen kunna lämna motion 1903 utan ytterligare åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 42 204 000 kr.,
2. att riksdagen till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 218 617 000 kr.,
3. beträffande utredning om eventuell sammanslagning av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen m. m.
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1452 yrkande 1 utan ytterligare åtgärd,

4. beträffande viss översyn av stödet till lantbrukets rationalisering
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1452 yrkande 2 utan ytterligare åtgärd,
5. beträffande översyn av verksamheten vid lantbruksnämnderna i Kristianstads och Malmöhus län
att riksdagen lämnar motion 1981/82:804 utan ytterligare åtgärd,
6. beträffande decentralisering av viss del av verksamheten vid lantbruksnämnden i Gävleborgs län
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1907 utan ytterligare åtgärd,
7. beträffande lantbruksnämndernas energirådgivning m. m.
att riksdagen avslår motion 1981/82:1927,
8. beträffande information rörande alternativa odlingsformer
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1903 utan ytterligare åtgärd.

5. Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 3 (s. 21–23) och hemställer

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas till jordbrukets rationalisering med sammanlagt högst 56 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 70 000 000 kr.

6. Markförvärv för jordbrukets rationalisering. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 4 (s. 23–25) och hemställer

1. att riksdagen medger att lantbruksstyrelsen för förvärv av viss mark får disponera en rörlig kredit av 200 000 000 kr. i riksgäldskontoret t. o. m. den 31 december 1983,
2. att riksdagen till *Markförvärv för jordbrukets rationalisering* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

7. Lån med uppskjuten ränta. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 5 (s. 26) och hemställer

att riksdagen till *Lån med uppskjuten ränta* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

8. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 6 (s. 26–29) och hemställer

1. att riksdagen medger att för budgetåret 1982/83 statlig kreditgaranti lämnas för lån till jordbrukets rationalisering m. m., för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m., för lån till

rennäringens rationalisering m. m. och för lån till inköp av avelshästar och ridhästar med sammanlagt 550 000 000 kr.,

2. att riksdagen *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

9. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 7 (s. 29–30) och hemställer

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m. med sammanlagt högst 7 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

10. Främjande av trädgårdsnäringen och Stöd till innehavare av fjällägenheter m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 8–B 9 (s. 30–32) och hemställer

1. att riksdagen till *Främjande av trädgårdsnäringen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 900 000 kr.,
2. att riksdagen till *Stöd till innehavare av fjällägenheter m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.

11. Främjande av husdjursaveln m. m. Regeringen har under punkt B 10 (s. 32–33) föreslagit riksdagen att till *Främjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 1 020 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:799 av Gunhild Bolander och Martin Olsson (båda c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående medel till Svenska fåravelsförbundets kontrollverksamhet.

Utskottet

Från förevarande anslag bestrids bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer. Vidare utgår från anslaget stöd åt hästavels. Detta koncentreras i huvudsak till hästpremiering, hingsthållning och bidrag till vissa andra kvalitetsbefrämjande åtgärder enligt beslut av 1966 års riksdag.

Lantbruksstyrelsen är f. n. huvudman för fårkontrollen medan lantbruksnämnderna svarar för fältarbetet på området. Som redovisas i propositionen tillsatte lantbruksstyrelsen i maj 1980 en arbetsgrupp med uppgift att utreda fårkontrollens framtida organisation. Arbetsgruppen har bl. a. föreslagit att Svenska fåravelsförbundet övertar huvudmannaskapet för fårkontrollen

fr. o. m. den 1 januari 1983. Detta innebär framför allt att nämndernas arbete med fårkontrollen kommer att minska avsevärt. I samband med övertagandet av huvudmannskapet kommer Svenska fåravelsförbundet att få nya ekonomiska åtaganden. Kontrollen kommer liksom f. n. att finansieras dels med regleringsmedel, dels med djuravgifter. Svenska fåravelsförbundet, som är ett relativt litet förbund, beräknas få vissa finansiella svårigheter att klara huvudmannskapet under i första hand kontrollåret 1983. Styrelsen har därför föreslagit att ett engångsanslag på 120 000 kr. anvisas som stöd till fårkontrollen. Enligt styrelsens mening bör förevarande anslag därför höjas med sagda belopp.

Regeringen har inte ansett sig kunna biträda styrelsens framställning utan föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med oförändrat belopp, 1 020 000 kr.

Enligt motion 799 bör – under förutsättning att beslut fattas om att den föreslagna överföringen av huvudmannskapet till Svenska fåravelsförbundet – lantbruksstyrelsen för ändamålet dels ta i anspråk den reservation på 40 000 kr. som redovisades i budgetpropositionen, dels omfördela medel från det övriga anslaget så att verksamheten med fårkontroll och utvecklingen av densamma kan tryggas.

Utskottet finner i likhet med regeringen *inte* tillräckliga skäl att i rådande ansträngda budgetläge tillmötesgå lantbruksstyrelsens begäran om uppräknings av förevarande anslag för att finansiera vissa utgifter i samband med den planerade ändringen av huvudmannskapet för fårkontrollen. Inte heller finner utskottet den i motionen förordade lösningen tillämpbar. Det kan bl. a. nämnas att den i propositionen redovisade reservationen endast är av bokföringsmässig karaktär. Motsvarande medel är enligt vad utskottet inhämtat genom gjorda bidragsutfästelser redan tagna i anspråk.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att regeringens förslag under denna punkt godtas och att motion 799 i överensstämmelse härmed lämnas utan bifall.

Utskottet hemställer

1. beträffande stöd åt fårkontrollen
att riksdagen lämnar motion 1981/82:799 utan ytterligare åtgärd,
2. att riksdagen till *Främjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 020 000 kr.

12. Särskilt stöd åt biskötsel och växtodling. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 13 (s. 34) och hemställer

- att riksdagen till *Särskilt stöd åt biskötsel och växtodling* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 215 000 kr.

13. Främjande av rennäringen. Regeringen har under punkt B 14 (s. 35–36) föreslagit riksdagen att till Främjande av rennäringen för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 2 440 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1030 av John Andersson m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen under bil. 13, B 14 Främjande av rennäringen, beslutar anvisa ett med 245 000 kr. till 2 685 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1981/82:1446 av Tore Nilsson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs för att snarast lösa de sociala trygghetsfrågorna för de renskötande samerna.

I motion 1981/82:1895 av Georg Andersson och Curt Boström (båda s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs för att snarast lösa de sociala trygghetsfrågorna för de renskötande samerna.

Utskottet

Förevarande anslag används för upplysning, rådgivning och kontaktåtgärder på rennäringens område samt för bidrag till konsulentverksamhet vid Svenska samernas riksförbund. Vidare används anslaget för att främja avsättningen av renkött, för mindre undersökningar av betydelse för renskötseln, för underhåll av vissa anläggningar i renskötselområdet samt till bidrag avseende rennäringens katastrofskadeskydd. Anslaget används också till åtgärder till följd av 1972 års svensk-norska renbeteskonvention.

Den skatt på bensen som förbrukas vid användning av snöskoter inom rennäringen erhåller näringen f. n. i form av kollektiv återbäring från anslaget Kompensation för bensinskatt till rennäringen. Anslaget, som för innevarande budgetår uppgår till 945 000 kr., står till lantbruksstyrelsens förfogande och medlen betalas ut efter rekvisition till Svenska samernas riksförbund (SSR), som disponerar anslaget enligt landsmötets beslut för ändamål som gagnar renskötande samer. Som anförs i propositionen bör de former av restitution av bensinskatt som berör olika näringsgrenar inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde upphöra fr. o. m. budgetåret 1982/83. Anslaget Kompensation för bensinskatt till rennäringen upphör därmed fr. o. m. samma budgetår. För motsvarande ändamål bör under anslaget till Främjande av rennäringen beräknas ett belopp av 0,7 milj. kr. vilket innebär en nettobesparing på statsbudgeten. I övrigt bör detta anslag enligt propositionen räknas upp med 260 000 kr.

Förslaget att avskaffa den kollektiva bensinskatte-restitution och i stället anvisa vissa medel under nu ifrågakvarande anslag innebär som framgår av det föregående en anslagsminskning för berörda ändamål med 245 000 kr.

I de med anledning av förslaget väckta motionerna 1030, 1446 och 1895

uttrycks oro för att regeringens förslag skall medföra svårigheter att skapa ett tillfredsställande socialt trygghetssystem för de renskötande samerna. I motionerna påpekas att samernas landsmöte åt 1977 beslutade att utgående belopp för bensinskatterestitution skulle användas för att bekosta en liv- och olycksfallsförsäkring för de renskötande samerna jämte medförsäkrade. SSR planerar att bygga ut detta försäkringsskydd med sikte på att uppnå jämförbart försäkringsskydd med det som gäller för flertalet löneanställda medborgare i Sverige och som stått som mönster för det s. k. trygghetspaketet för lantbrukare. Kostnaden för den årliga premien skulle härvid bli i storleksordningen 1,3 milj. kr. För att realisera detta har förbundet räknat med att nu utgående bensinskatterestitution skulle stå till förfogande med lägst tidigare utgående belopp dvs. 945 000 kr. och att mellanskillnaden skulle finansieras i särskild ordning.

Genom den sänkning av anslaget som nu föreslås kommer det enligt motionärerna att bli svårt för SSR att förverkliga sina planer på ett förbättrat försäkringsskydd för de renskötande samerna. I ett par av motionerna påpekas att utredningen om rennäringens ekonomiska förhållanden – rennäringkommittén – enligt sina direktiv skall utarbeta förslag till ett inkomstmål för rennäringen. Det genom budgetpropositionens förslag uppkomna läget understryker enligt motionärernas mening nödvändigheten av att kommittén också beaktar de sociala trygghetsfrågorna för de renskötande samerna. Enligt motionerna 1446 och 1895 bör regeringen försäkra sig om att rennäringkommittén kommer att ta fram förslag till finansiering, lagändringar m. m. för att lösa de sociala trygghetsfrågorna för de renskötande samerna efter mönster för vad som gäller för jordbrukare. I motion 1030 yrkas på en direkt uppräknings av anslaget med 245 000 kr. till 2 685 000 kr.

Företrädare för SSR har i anslutning till förevarande ärende uppvakttat utskottet och därvid anfört synpunkter på bl. a. rennäringens aktuella ekonomiska situation.

Enligt vad utskottet erfarit är det i propositionen beräknade beloppet av 0,7 milj. kr. tillräckligt för att täcka kostnaderna för nu utgående försäkringsskydd. Detta skydd är dock betydligt blygsammare än det på arbetsmarknaden allmänt förekommande, som bl. a. stått som förebild för det s. k. trygghetspaketet för jordbrukare.

Utskottet vill för sin del understryka angelägenheten av att rennäringstutövarna på sikt tillförsäkras ett socialt försäkringsskydd som motsvarar det som gäller för andra jämförbara grupper. Som anförs i motionerna finns starka skäl för att de sociala trygghetsfrågorna för de renskötande samerna löses efter samma mönster som gäller för jordbrukare.

I direktiven för den år 1979 tillsatta utredningen (Jo 1979:08) om rennäringens ekonomiska förhållanden anförs bl. a. (Dir. 1979:116) att det är av stor betydelse att förutsättningar finns för att uppfylla de mål statsmakterna har ställt upp för rennäringens fortbestånd. En grundläggande

förutsättning härför är att ekonomisk trygghet skapas för rennäringens utövare. Inkomst- och lönsamhetsförhållandena inom rennäringen bör utredas och en översyn göras av näringens ekonomiska förhållanden. Utredaren bör pröva olika förslag i syfte att skapa förutsättningar för dem som är sysselsatta inom rennäringen för att få en tillfredsställande ekonomisk och social standard och trygghet i arbetet. De förslag utredaren lägger fram bör vara ägnade att inom samebyns ram stimulera till bärkraftiga renskötselföretag.

Enligt utskottets uppfattning får förutsättas att frågan om utbyggnad av försäkringsskyddet för de renskötande samerna i nyss angiven riktning kommer att tillmätas stor betydelse vid utredningens överväganden. Vad utskottet i detta sammanhang anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Medelsberäkningen under anslaget föranleder ingen erinran från utskottets sida. Förslaget om en uppräknig av anslaget i enlighet med yrkandet i motion 1030 är utskottet således ej berett biträda.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1030 i förevarande del till *Främjande av rennäringen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 2 440 000 kr.,
2. beträffande trygghetsfrågor för de renskötande samerna att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1981/82:1030 i återstående del samt motionerna 1981/82:1446 och 1981/82:1895.

Jordbruksprisreglering

14. Statens jordbruksnämnd och Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna C 1–C 2 (s. 37–39) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens jordbruksnämnd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 24 744 000 kr.,
2. att riksdagen till *Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 2 231 000 kr.

15. Prisstöd till jordbruket i norra Sverige. Regeringen har under punkt C 6 (s. 40–41) föreslagit riksdagen att till Prisstöd till jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1449 av Per Petersson m. fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla att motionen skall överlämnas till utredningen för översyn av stödet till jordbruket i norra Sverige m. m. för beaktande.

Utskottet

Förevarande anslag disponeras av statens jordbruksnämnd för pristillägg enligt förordningen (1978:472) om prisstöd till vissa jordbruk (omtryckt 1980:490, ändrad 1981:640) och enligt kungörelsen (1973:508) om prisstöd till rennärningen (ändrad senast 1981:64).

Medelsbehovet på anslaget beräknas i propositionen till 235 milj. kr. för nästa budgetår. Beräkningen föranleder ingen erinran från utskottets sida.

I motion 1449 anförs att avräkningspriserna på jordbruksprodukter f. n. bestäms av den effektivitet som jordbrukarna och deras organisationer kan uppnå. Till detta pris kommer så det prisstöd till jordbruket i norra Sverige som beslutats av statsmakterna och där medlen tas ur budgeten. Prisstödet är ett fast belopp och har till uppgift att utjämna de geografiska och klimatiska skillnaderna. Om priset relativt sett sänks i jordbruksbygderna så sänks det alltså lika mycket i stödområdena. För att inte spolia de satsningar som gjorts av huvudsakligen befolkningspolitiska skäl skulle enligt motionärernas mening utöver Norrlandstillägget ett regionalpolitiskt tillägg behövas. Hur detta skulle kunna genomföras rent praktiskt är svårare att precisera, men bör på regional nivå kunna ske ungefär på samma sätt som nu sker på riksnivå. I motionen diskuteras ett exempel på en möjlig normkalkylmetod. Enligt motionärernas mening skulle det vara av värde om förslagen i motionen snabbt kunde prövas inom den år 1981 tillsatta utredningen om det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige. Motionen utmynnar i ett yrkande att densamma överlämnas till nyssnämnda utredning för beaktande.

Utskottet har tidigare framhållit att det är angeläget att jordbruket i norra Sverige ges fortsatta möjligheter att nå en med det mellansvenska jordbruket jämförbar lönsamhet. Detta betonas också i direktiven (Dir. 1981:17) för kommittén om det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige. Enligt direktiven skall kommittén bl. a. beakta den regionalpolitiska utvecklingen inom berörda regioner och vilka krav denna ställer i fråga om produktionsvolym samt utformning och inriktning av de jordbrukspolitiska stödåtgärderna. Översynen är inte begränsad till prisstödet utan omfattar hela det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige. Kommittén är därvid oförhindrad att pröva nya former av stöd. Till grund för kommitténs förslag bör ligga en analys av produktionsutvecklingen i norra Sverige liksom

inkomstutvecklingen för jordbrukarna i de berörda områdena och de faktorer som påverkar denna. Därvid bör jämförelser göras med motsvarande förhållanden i mellersta Sverige. Så långt möjligt bör utvecklingen för jordbruk med olika driftsinriktningar belysas. Vidare bör belysas de förändringar som har ägt rum inom jordbruksnäringen i norra Sverige sedan frågan senast prövades av 1972 års jordbruksutredning. Särskild uppmärksamhet bör ägnas situationen för de företag som under senare år gjort stora investeringar. Kommittén skall också pröva det nuvarande prisstödet sinriktning och fördelning på olika produkter och föreslå de ändringar som kan motiveras.

Enligt utskottets mening kan mot bakgrund av det anförda förutsättas att den i motion 1449 berörda problematiken beaktas av kommittén utan något särskilt påpekande härom från riksdagens sida. Utskottet finner därför inte nödvändigt att påyrka någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Prisstöd till jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 235 000 000 kr.,
2. beträffande visst regionalpolitiskt pristillägg
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1449 utan ytterligare åtgärd.

16. Bidrag till permanent skördeskadeskydd. Regeringen har under punkt C 7 (s. 41–42) föreslagit riksdagen att till Bidrag till permanent skördeskadeskydd för budgetåret 1982/83 anvisa ett anslag av 15 000 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1422 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen beslutar att under anslaget C 7. Bidrag till permanent skördeskadeskydd för budgetåret 1982/83 anvisa 3 000 000 kr.

I motion 1981/82:2108 av Svante Lundkvist m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen till Bidrag till permanent skördeskadeskydd för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 15 milj. kr. minskat förslagsanslag.

Utskottet

Nuvarande tillskott till skördeskadefonden utgör ca 30 milj. kr., varav 20 milj. kr. av budgetmedel och ca 10 milj. kr. av skördeskadeavgifter, jämte ränta på inestående medel. Röntan uppgick för år 1980 till 53,2 milj. kr. och beräknas för år 1981 uppgå till ca 60 milj. kr. Totalt har fonden tillförts 303

milj. kr. i räntemedel sedan år 1961, skyddets första år. Under de fem senaste åren har fonden tillförts sammanlagt ca 415 milj. kr. Under samma tid har ca 242 milj. kr. utbetalats ur fonden. Fondens behållning är f. n. 425 milj. kr.

Regeringens förslag innebär att anslaget för nästa budgetår förs upp med 15 milj. kr. vilket innebär en besparing med 5 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetår. I motion 1422 framhålls att det med hänsyn till fondens behållning och fondens ränteinkomster bör kunna sparas ytterligare 12 milj. kr. på detta anslag och att jordbrukets bidrag till fonden kan minskas i motsvarande mån. Enligt motion 2108 finns det mot bakgrund av fondens storlek inte anledning att för nästa budgetår tillföra ytterligare medel till fonden.

Utskottet har vid tidigare tillfällen, när förevarande anslag behandlats, ifrågasatt om det är förenligt med skördeskadeskyddets försäkringsmässiga karaktär att låta finansieringen av detsamma fluktuera i takt med tillfälliga förändringar i skadefallet olika år emellan. Med beaktande av det ansträngda statsfinansiella läget och med hänsyn till skördeskadefondens betydande storlek har det dock enligt utskottets mening kunnat godtas att medelstillförseln till fonden minskats temporärt.

I det ansträngda budgetläge som alltjämt råder finner utskottet att det är ytterst angeläget att budgeten inte belastas med utgifter som inte är absolut nödvändiga. Som i det föregående anförts uppgår behållningen på skördeskadefonden f. n. till 425 milj. kr. Regeringens förslag till anslagsminskning framgår mot bl. a. denna bakgrund som alltför begränsat. I motion 2108 upprepas ett vid flera tillfällen framlagt förslag om att – beroende på fondens storlek – densamma inte tillförs ytterligare statsbidragsmedel. Utskottet anser att denna bedömning är riktig. I likhet med motionärerna finner således utskottet att skördeskadefonden för nästa budgetår inte behöver tillföras ytterligare budgetmedel. I enlighet med gällande fördelningsprincip bör detta också kunna gälla i fråga om de medel som tillförs fonden från jordbruket.

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2108 yrkande 1 och med anledning av regeringens förslag och motion 1981/82:1422 yrkande 1 till *Bidrag till permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett anslag av 1 000 kr.

17. Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 8 (s. 42–43) och hemställer att riksdagen till *Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 36 878 000 kr.

Skogsbruk

18. Skogsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelserna. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna D 1–D 2 (s. 44–47) och hemställer

1. att riksdagen till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 24 641 000 kr.,
2. att riksdagen till *Skogsvårdsstyrelserna* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

19. Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter. Regeringen har under punkt D 3 (s. 47–48) föreslagit riksdagen att till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 111 868 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:612 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen under bil. 13, D 3, Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter, beslutar anvisa ett med 20 000 000 kr. till 131 868 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1981/82:1917 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna, med anledning av kraftigt utökade statsanslag till skogsvård, att mer omfattande introduktion och utbildning av ungdom och kvinnor i skogsvård startas omgående, främst i Norrbottens inland.

I motion 1981/82:2075 av Olof Palme m. fl. (s) yrkandena 6 och 7, yrkas att riksdagen beslutar

6. att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs angående ökade insatser för att stimulera avverkningar och skogsvård i Norrlands inland,

7. att till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter för budgetåret 1982/83 anvisa ett jämfört med regeringens förslag med 10 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 121 868 000 kr.

Utskottet

Över anslaget anvisas medel för skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter. Anslaget har enligt regeringens förslag beräknats med utgångspunkt i

skogsstyrelsens huvudförslag. Det innebär att medel inte föreslagits för förstärkningar i fråga om tjänstgöringsdagar m. m. Däremot beräknas anslaget medge en ökning med 5 milj. kr. för information, rådgivning och utbildning i skogsvårdsorganisationernas regi i anslutning till de särskilda insatser som görs för avveckling av glesa skogar.

Enligt motion 612 är det i propositionen föreslagna anslaget oacceptabelt lågt. I motion 2075 framhålls att antalet förrättningsdagar borde ökas med 10 000 dagar för budgetåret 1982/83 med hänsyn till att skogsvårdsstyrelsernas resurser för myndighetsuppgifter i högre grad än förut måste inriktas på insatser av skilda slag för att åstadkomma en ökad virkesproduktion.

Utskottet finner för sin del inte anledning motsätta sig regeringens bedömning och tillstyrker att under denna anslagsrubrik förs upp ett förslagsanslag av 111 868 000 kr.

Utskottets ställningstagande innebär att förslagen i motion 612 och i motion 2075 yrkande 7 avstyrks.

Riksdagen har nyligen fattat beslut om vissa åtgärder för att stimulera till ökad skogsproduktion (prop. 1981/82:30 bilaga 5, JoU 1981/82:8, rskr 1981/82:29). För att öka utbudet av virke både på kort och lång sikt och för att stärka underlaget för sysselsättning och service i skogsbygderna godkände riksdagen ett förslag från regeringen att planera vissa åtgärder för en 15-årsperiod. Bl. a. uppsattes som mål att under perioden avverka huvuddelen av de glesa och lågproducerande skogarna i landet, dvs. sådana skogar där tillväxten är lägre än den tillväxt som är möjlig, och att ersätta dem med nya, produktivare bestånd.

I motion 1917 framhålls att de sålunda beslutade skogsvårdsåtgärderna kan bilda grundval för många nya arbeten. Enligt motionärerna bör yrkesintroduktion och utbildning av ungdom och kvinnor i skogsvård sättas i relation och proportion till utökade statsbidrag. Särskilt angelägna är dessa insatser enligt motionen i Norrbottens inland. Enligt motion 2075 bör särskilda resurser riktas till Norrlands inland inom ramen för skogsvårdsorganisationens myndighetsuppgifter. Härigenom kan även värdefulla arbetstillfällen skapas.

Utskottet får erinra om att fördelningen av anslagna medel till de olika regionerna i landet åvilar skogsstyrelsen. Det ankommer sedan på vederbörande skogsvårdsstyrelse att anvisa medel till åtgärder inom det egna länet. Därvid utgår man från verksamhetsplaneringen som har sin grund i det aktuella åtgärdsbehovet inom varje konsulentdistrikt. Det är enligt utskottets mening å andra sidan självklart att medel för skogsvård bör användas på ett sådant sätt att även sysselsättningspolitiska mål uppnås. Att av arbetslöshet särskilt drabbade grupper såsom ungdomar och kvinnor därvid bör komma i fråga för utbildningsinsatser synes även motivcrat. Utskottet utgår från att skogsvårdsstyrelserna vid planeringen av skogsvårdsinsatserna även beaktar sysselsättningsaspekter och att de i förekommande fall samråder med länsarbetsnämnderna och kommunernas arbetsförmedlingar.

Något särskilt uttalande härom från riksdagens sida synes inte erforderligt. Motionerna avstyrks därför.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:612 och motion 1981/82:2075 yrkande 7 till *Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 111 868 000 kr.,
2. beträffande viss inriktning av resurserna
att riksdagen avslår motion 1981/82:1917 och motion 1981/82:2075 yrkande 6.

20. Skogsvårdsstyrelserna: Frö- och plantverksamhet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 4 (s. 48–49) och hemställer

att riksdagen till *Skogsvårdsstyrelserna: Frö- och plantverksamhet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

21. Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar. Regeringen har under punkt D 5 (s. 49–50) föreslagit riksdagen att till *Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar* för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1456 av Arne Svensson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande bibehållandet av vissa plantskolor.

Utskottet

Över anslaget anvisas medel främst för nyinvesteringar i skogsvårdsstyrelsernas uppdragsverksamhet och i frö- och plantverksamheten.

Enligt skogsstyrelsens planering kommer investeringarna för rationalisering av plantskoleverksamheten att omfatta bl. a. en ökning av täckrotsproduktionen, strukturrationalisering av barrotsproduktionen samt vissa metodförbättringar. Planerna innefattar nedläggning av vissa plantskolor. I propositionen säger sig jordbruksministern i huvudsak kunna godta skogsstyrelsens plan för investeringar i frö- och plantverksamheten. Därvid måste hänsyn tas till att ökade insatser krävs för att främja återväxten. Det kan sålunda också bli nödvändigt att bedriva plantproduktion i vissa äldre plantskolor under längre tid än vad skogsstyrelsen har planerat. När det gäller anlitande av arbetskraft för genomförande av arbeten i anslutning till aktuella investeringsobjekt är det enligt regeringsförslaget angeläget att rekrytering sker i samråd med arbetsförmedlingen.

I motion 1456 riktas uppmärksamheten på att jordbruksministern i budgetpropositionen räknar med en ökad efterfrågan på skogsplantor samtidigt som skogsstyrelsen i sin strukturplan för den framtida frö- och plantverksamheten förutsatt en minskning av antalet plantskolor. Om strukturplanen verkställs kommer investeringar som gjorts i nu nedläggningshotade plantskolor att gå förlorade medan nya och dyra investeringar både i mark och byggnader måste ske på andra håll, anför motionären. Som exempel nämns att betydande investeringar under de senaste åren gjorts vid plantskolan i Ljungaskog, Svenljunga. Starka skäl talar för att bibehålla plantskolor i södra delen av Älvsborgs län, framhåller motionären.

Utskottet kan för sin del tillstyrka regeringens förslag och förordar således att anslaget förs upp med 46 milj. kr.

När det gäller frågan om strukturrationaliseringen av skogsvårdsstyrelsernas plantskolor finner utskottet i likhet med regeringen att skogsstyrelsens planering i stort sett kan godtas. Emellertid kommer frö- och plantverksamhetens omfattning att starkt påverkas framöver av den beslutade stora satsningen på återväxtåtgärder efter avverkning av glesa skogar. Enligt regeringens uppskattning kan det sammanlagda årliga plantbehovet beräknas öka med upp emot 50 % varav ungefär hälften kommer att behöva produceras i skogsvårdsstyrelsernas plantskolor. Utskottet finner liksom regeringen att det kan bli nödvändigt att driva vissa plantskolor under längre tid än vad som förutsattes i skogsstyrelsens strukturplan. Enligt utskottets mening får förutsättas att vikten att undvika kapitalförstöring beaktas vid strukturplanens genomförande. Ansvar för härför ligger emellertid på skogsstyrelsen. Motionen bör med hänsyn till vad utskottet sålunda anfört icke föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 46 000 000 kr.,
2. beträffande bibehållande av vissa plantskolor att riksdagen lämnar motion 1981/82:1456 utan ytterligare åtgärd.

22. Bidrag till skogsvård m. m. Regeringen har under punkt D 6 (s. 50–55) föreslagit riksdagen *dels* att antaga förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift, *dels* att
2. medge att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 384 500 000 kr. till skogsvård m. m.,
3. till Bidrag till skogsvård m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 000 kr.

Förslaget under punkt 1 bereds av skatteutskottet (SkU 1981/82:31).

Motioner

I motion 1981/82:1043 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen under bil. 13, D 6. Bidrag till skogsvård m. m. beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 25 000 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1981/82:2075 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 8), att riksdagen beslutar att till Bidrag till skogsvård m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett jämfört med regeringens förslag med 34 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 329 500 000 kr.

Utskottet

Riksdagens beslut hösten 1981 om åtgärder för en förbättrad virkesförsörjning innebar bl. a. att ramarna för bidrag till skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd, till skogsbruksplaner och till översiktliga skogsinventeringar ökades. Beslutet innebar också att insatserna skulle planeras för en 15-årsperiod (prop. 1981/82:30 bil. 5, JoU 1981/82:8, rskr 1981/82:29).

Utskottet biträder regeringens förslag att en sammanlagd ram av 384,5 milj. kr. för bidrag till skogsvård m. m. tas upp för budgetåret 1982/83. Regeringen bör kunna jämka fördelningen mellan de olika ändamålen. För utbetalning under anslaget bör beräknas 295 milj. kr.

Vad utskottet anfört innebär att yrkandena i motionerna 1043 och 2075 yrkande 8 avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1043 och motion 1981/82:2075 yrkande 8, båda motionerna såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 384 500 000 kr. till skogsvård m. m.,
2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1043 och motion 1981/82:2075 yrkande 8, båda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till skogsvård m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 295 000 000 kr.

23. Stöd till byggande av skogsvägar. Regeringen har under punkt D 7 (s. 55-57) föreslagit riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 50 000 000 kr. till byggande av skogsvägar,
2. medge att under budgetåret 1982/83 statlig garanti lämnas för lån till byggande av skogsvägar med sammanlagt högst 11 000 000 kr.,
3. till Stöd till byggande av skogsvägar för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:2075 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 9), att riksdagen beslutar att till Stöd till byggande av skogsvägar för budgetåret 1982/83 anvisa ett jämfört med regeringens förslag med 22 500 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 72 500 000 kr.

Utskottet

Skogsstyrelsen förordar i sin anslagsframställning att rambeloppet för statsbidrag till byggande av skogsvägar höjs från nuvarande 50 milj. kr. till 72,5 milj. kr. I propositionen erinras om att riksdagen hösten 1981 ställde ytterligare 20 milj. kr. utöver tidigare anvisade 50 milj. kr. till förfogande för bidrag till byggande av skogsvägar. Med hänsyn till att skogsvägnätet har stor betydelse för virkesförsörjningen föreslår jordbruksministern att den statsbidragsstödda verksamheten även för nästa budgetår planeras för en omfattning motsvarande ett bidragsbelopp av 70 milj. kr. Härav bör projekt motsvarande 20 milj. kr. hållas i reserv för eventuella sysselsättningskapan- de åtgärder. Regeringen föreslår vidare att statlig garanti för lån till skogsvägsbyggnadsföretag får lämnas intill ett belopp av 11 milj. kr. under kommande budgetår.

I motion 2075 framhålls det angelägna med en fortsatt utbyggnad av skogsbilvägarna inom det skogliga stödområdets inre zon. Utskottet kan instämma i detta. I realiteten torde emellertid motionens förslag blott beträffande finansieringsformen avvika från regeringens som ju utgår från att ett eventuellt tillskott om 20 milj. kr. kommer att beviljas senare av arbetsmarknadsmedel. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag och avstyrker motionen i denna del.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:2075 yrkande 9, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 50 000 000 kr. till byggande av skogsvägar,
2. att riksdagen medger att under budgetåret 1982/83 statlig garanti lämnas för lån till byggande av skogsvägar med sammanlagt högst 11 000 000 kr.,
3. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:2075 yrkande 9, såvitt nu är i fråga, till *Stöd till byggande av skogsvägar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.

24. Främjande av skogsvård m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 8 (s. 57) och hemställer

att riksdagen till *Främjande av skogsvård m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

Fiske

25. Fiskeristyrelsen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 1 (s. 58–60) och hemställer

att riksdagen till *Fiskeristyrelsen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 22 958 000 kr.

26. Statens lokala fiskeriadministration. Regeringen har under punkt E 2 (s. 60–61) föreslagit riksdagen att till Statens lokala fiskeriadministration för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 10 226 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1904 av Filip Johansson (c) yrkas att riksdagen beslutar att fiskevattensägarna skall vara representerade i länens fiskenämnder.

Utskottet

Regeringens förslag beträffande anslaget till statens lokala fiskeriadministration innebär att medel för nästa budgetår delvis beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget.

Utskottet tillstyrker förslaget och förordar således att anslaget förs upp med 10 226 000 kr.

Utskottet har funnit lämpligt att i detta sammanhang behandla en motion om fiskenämndernas sammansättning.

Länens fiskenämnder inrättades genom beslut av 1975/76 års riksdag (prop. 1975/76:130, JoU 1975/76:39, rskr 1975/76:317). De påbörjade sin verksamhet den 1 juli 1977. Fiskenämnderna har till huvuduppgift att handlägga ärenden rörande finansieringsstöd, rådgivning och fiskefrågor i övrigt. De bör även fungera som beredande organ åt länsstyrelserna i fiskefrågor som länsstyrelserna handlägger. Fiskenämnderna består av fem ledamöter. Enligt riksdagsbeslutet om inrättande av fiskenämnder bör yrkesfisket, fritidsfisket samt allmänna intressen vara företrädna i nämnderna.

I motion 1904 föreslås att riksdagen beslutar att även fiskevattensägarna skall vara representerade i länens fiskenämnder. Fiskevattensägarnas deltagande i fiskenämnderna måste enligt motionärens uppfattning anses

som synnerligen angeläget då de frågor som behandlas i nämnderna i stor utsträckning kommer att beröra tillgången på fiskevatten för såväl yrkesfiskets som fritidsfiskets behov.

Ett motsvarande yrkande framfördes redan 1976 i samband med frågan om inrättande av fiskenämnderna. Det vann emellertid inte riksdagens bifall. Inte heller har riksdagen bifallit en för två år sedan väckt motion i ämnet, bl. a. under hänvisning till den då väntade behandlingen av fiskevattensutredningens förslag.

Utskottet har vid de tidigare tillfällen då frågan behandlats funnit att förslaget i och för sig förtjänar beaktande. Utskottet instämmer med motionären så till vida att det utan tvivel är angeläget att hänsyn tas till fiskevattensägarnas synpunkter vid fiskenämndernas överväganden. Det må å andra sidan framhållas att fisket vid rikets västra och södra kuster i stor utsträckning är fritt. Det är enligt utskottets mening naturligt att fiskevattensägarna är företrädna i fiskenämnden i län där frågor som rör enskilt fiske intar en betydande plats i nämndens arbete. I sammanhanget må uppmärksammas att även andra intressen, såsom t. ex. yrkesfiskarnas i vissa kustlän, kan konkurrera om de disponibla platserna i en fiskenämnd.

Länsstyrelsen utser ledamöter av fiskenämnden och suppleanter för dem. Utskottet utgår från att länsstyrelserna därvid gör en avvägning av de olika fiskeintressena i länet och att fiskevattensägarnas berättigade krav på att bli företrädna i nämnden i möjligaste mån tillgodoses. Motionen bör med hänsyn härtill inte föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens lokala fiskerid administration* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 10 226 000 kr.,
2. beträffande sammansättningen av fiskenämnderna att riksdagen lämnar motion 1981/82:1904 utan ytterligare åtgärd.

27. Främjande av fiskerinäringen m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 3–E 6 (s. 61–64) och hemställer

1. att riksdagen till *Främjande av fiskerinäringen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 2 150 000 kr.,
2. att riksdagen till *Kursverksamhet på fiskets område* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 430 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till fiskehamnar m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 10 258 000 kr.,
4. att riksdagen till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 20 000 kr.

28. Bidrag till fiskets rationalisering och Fiskerilån. Regeringen har under punkt E 7 (s. 64–65) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen anförts rörande dels högsta belopp för bidrag till fiskets rationalisering, dels premier för skrotning av fiskefartyg och dels statsbidrag till säkerhetsutrustning.

2. medge att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas till fiskets rationalisering med sammanlagt högst 6 000 000 kr..

3. till Bidrag till fiskets rationalisering m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 000 kr.

Under punkt E 8 (s. 66) har regeringen föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen anförts rörande högsta lånebelopp för fiskerilån,

2. till Fiskerilån för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:434 av Margot Håkansson m. fl. (fp) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att räddningsdräkter obligatoriskt bör ingå i säkerhetsutrustningen på vissa fartyg.

2. att riksdagen hos regeringen begär att räddningsdräkter jämställs med övrig bidragsberättigad utrustning.

I motion 1981/82:1426 av Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (båda m) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att möjligheter ges att erhålla bidrag till s. k. överlevnadsdräkter i enlighet med vad som föreslagits i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär att nya flottar som inköps och till vilka bidrag utgår skall utrustas med nödradiosändare.

I motion 1981/82:1436 av Erik Johansson m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av möjligheterna att förbättra nödutrustningen för fiskefartyg i enlighet med vad som i motionen anförts.

Utskottet

Från anslaget E 7 utgår bl. a. bidrag till fiskets rationalisering, skrotnings-premier för äldre fiskefartyg som tas ur fiskeflottan samt bidrag till säkerhetsutrustning för fiskefartyg enligt förordningen (1978:516) om statligt stöd till fiskets rationalisering, m. m. (ändrad 1980:365, 1981:408).

Från anslaget E 8 beviljas fiskerilån i enlighet med bestämmelserna i nämnda förordning om statligt stöd till fiskets rationalisering.

I propositionen föreslås att högsta beloppet för bidrag till fiskets

rationalisering höjs till 150 000 kr. från nuvarande 100 000 kr. För premier till skrotning av fiskefartyg beräknas 1 milj. kr. dvs. samma belopp som för budgetåret 1980/81. Det högsta sammanlagda beloppet för fiskerilån bör enligt förslaget höjas från 1 milj. kr. till 1,5 milj. kr.

Hittills har statsbidrag till säkerhetsutrustning för fiskefartyg lämnats vid köp av livräddningsflotte, brandutrustning, ekolod, radaranläggning, radioanläggning och wireskydd. Regeringen föreslår nu att stöd för anskaffande av ekolod, radioanläggning och radar fortsättningsvis i stället utgår som rationaliseringsstöd i form av fiskerilån. Därmed kommer kostnaderna för bidrag till säkerhetsutrustning att minska, vilket enligt jordbruksministern innebär en besparing av ca 5 milj. kr.

Regeringens förslag innebär att anslaget för bidrag till fiskets rationalisering sänks från 7 milj. kr. under innevarande budgetår till 6,5 milj. kr. samt att anslaget för fiskerilån förs upp med oförändrat 25 milj. kr.

Utskottet kan ansluta sig till regeringens förslag om höjning av högsta bidragsbelopp liksom om ramen för skrotningspremier. Inte heller har utskottet i nuvarande ansträngda budgetläge någon erinran mot den föreslagna ändringen av bestämmelserna om stöd för anskaffande av säkerhetsutrustning. Fiskerilånen lämnas till förmånliga villkor. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag vilket innebär en viss besparing under båda anslagsrubrikerna.

Mot bakgrunden av bl. a. nyligen inträffade fiskefartygsolyckor föreslås i tre motioner en utvidgning av reglerna för stöd till anskaffande av säkerhetsutrustning för fiskefartyg. Förslagen gäller dels anskaffande av räddningsdräkter, s. k. överlevnadsdräkter, dels att livräddningsflottor skall utrustas med automatiska nödsändare och dels att regler bör utfärdas om obligatorisk nödräddning för fiskefartygens besättningar.

I motion 434 anförs att dödsfallen vid olyckor till sjöss ofta inte beror på drunkning utan på att den som av en eller annan anledning hamnar i vattnet fryser ihjäl. Obligatoriska räddningsdräkter för besättningen borde därför föreskrivas. Enligt motion 1426 vore det önskvärt att livflotten kunde kompletteras med överlevnadsdräkter. Vid fiske med mindre båtar i kustnära vatten skulle dräkten kunna ersätta livflotten. I motion 1436 framhålls att metoder som utvecklats inom flyget, handelsflottan och fjällräddningen och vilka varit framgångsrika när det gällt att lokalisera olycksplats och nödställda och bringa dem hjälp bör kunna utnyttjas även då fisket drabbas av olyckor.

Utskottet finner att de i motionerna framlagda förslagen i hög grad är värda beaktande. Enligt utskottets mening är det angeläget att de hjälpmedel som utvecklats med modern teknik där så är möjligt utnyttjas för att öka säkerheten på mindre fartyg som fiskebåtar. Det är även angeläget att fiskefartygens besättningar tränas att utnyttja säkerhetsanordningarna. Enligt vad utskottet erfarit har förslag om införande av bidrag för anskaffning av överlevnadsdräkter framförts av fiskeristyrelsen. Förslaget har remissbe-

handlats och bereds f. n. i regeringens kansli. Utskottet finner det angeläget att åtgärder vidtas för att förbättra säkerheten för fiskefartyg i enlighet med de tankegångar som här redovisats. I den mån åtgärderna innebär att bestämmelse införs om obligatoriska överlevnadsdräkter för besättningsmän på fiskefartyg bör statsbidrag kunna övervägas för inköp av sådana dräkter. Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna med anledning av motionerna.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen rörande dels högsta belopp för bidrag till fiskets rationalisering, dels premier för skrotning av fiskefartyg och dels statsbidrag till säkerhetsutrustning,
2. att riksdagen medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas till fiskets rationalisering med sammanlagt högst 6 000 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till fiskets rationalisering m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 6 500 000 kr.,
4. att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen rörande högsta lånebelopp för fiskerilån,
5. att riksdagen till *Fiskerilån* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,
6. beträffande säkerhetsutrustning för fiskefartyg
att riksdagen med anledning av motionerna 1981/82:434, 1981/82:1426 och 1981/82:1436 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Fiskberedningslån och Fiskredskapslån. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 9–E 10 (s. 66–67) och hemställer

1. att riksdagen till *Fiskberedningslån* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Fiskredskapslån* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 kr.

30. Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 11 (s. 67–68) och hemställer

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1982/83 statlig garanti beviljas för lån till fiskeföretag med sammanlagt högst 14 600 000 kr., för lån till fiskberedningsföretag med sammanlagt högst 8 000 000 kr., för lån till åtgärder som främjar fritidsfisket med sammanlagt högst 2 000 000 kr. och för främjande av försöksfiske intill ett sammanlagt belopp av 400 000 kr.,

2. att riksdagen till *Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

31. Kostnader för fiskeutredningar i vattenmål m. m. m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 12–E 14 (s. 68–69) och hemställer

1. att riksdagen till *Kostnader för fiskeutredningar i vattenmål m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. att riksdagen till *Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till fiskare med anledning av avlysning av fiskevatten* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

32. Bidrag till fiskevård m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 16 (s. 70) och hemställer

- att riksdagen till *Bidrag till fiskevård m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.

Service och kontroll

33. Statens livsmedelsverk. Regeringen har under punkt F 1 (s. 71–72) föreslagit riksdagen att till Statens livsmedelsverk för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 52 796 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1422 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen beslutar att under anslaget F 1 Statens livsmedelsverk för budgetåret 1982/83 anvisas 47 796 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag innebär att medel för statens livsmedelsverk beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget. Därvid har 70 000 kr. beräknats för vissa uppgifter inom det ekonomiska försvaret och 250 000 kr. för en informationskampanj om märkning med s. k. E-nummer för livsmedelstillsatser. Vidare bör verkets kostnader för besiktningsorganisationens personaladministration enligt regeringens förslag belasta anslaget F 2. Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier.

Enligt motion 1422 är det nödvändigt att rationalisera verksamheten vid verket liksom det är angeläget att begränsa sådan verksamhet som i stället skulle kunna utföras vid exempelvis universitet och forskningsinstitutioner.

Utskottet har inhämtat att regeringens förslag under denna punkt bl. a. innebär en personalminskning och indragning av fem tjänster. Från livsmedelsverkets sida har anförts att de minskade resurserna leder till att vissa områden inom livsmedelskontrollen inte kan bevakas.

Sedan några år tillämpas vid regeringens budgetbehandling inom den statliga verksamheten principen om en årlig besparing av 2 % (det s. k. huvudförslaget). Verken förutsätts kunna fullgöra sina instruktionsmässiga åligganden oavsett besparingen genom att vidta s. k. rationalisering av verksamheten. För ett verk som statens livsmedelsverk med stora fasta kostnader – hyreskostnaden uppgår till 12 milj. kr. av budgeterade 52,8 milj. kr. – innebär huvudförslaget en inskränkning av personalkostnaderna med en betydligt högre procentsats än 2 %. En minskning av anslaget med ytterligare 5 milj. kr. som motionärerna föreslagit skulle enligt utskottets uppfattning framtvinga sådana personalinskränkningar att livsmedelsverkets möjligheter att bedriva sin verksamhet på viktiga områden skulle äventyras. Funktioner uppbyggda på specialistkunnande som exempelvis livsmedelskontrollen skulle sålunda utan tvivel drabbas. Neddragningen av personalstyrkan skulle gå ut över långt flera befattningshavare än dem som omfattas av den naturliga avgången. Inte heller synes motionärernas förslag att begränsa verksamhet som skulle kunna läggas över på universiteten innebära någon reell besparingsmöjlighet. Åtskilliga forskningsuppgifter har redan lagts ut på universitet och andra institutioner. Enligt vad utskottet inhämtat är den forskning som sker inom livsmedelsverket nödvändig för att verket skall kunna göra erforderliga bedömningar och vidta åtgärder enligt livsmedelslagstiftningen och instruktionen för verket. Utskottet finner under angivna förhållanden inte tillräckligt underlag för att biträda den motionsledes föreslagna anslagsminskningen. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motion 1422 yrkande 3.

Utskottet hemställer således

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1422 yrkande 3 till *Statens livsmedelsverk* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 52 796 000 kr.

34. Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt F 2 (s. 72–73) och hemställer

att riksdagen till *Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 29 759 000 kr.

35. Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m. m. fl. anslag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna F 5–F 11 (s. 74–80) och hemställer

1. att riksdagen till *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statens utsädeskontroll: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till statens utsädeskontroll* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 5 005 000 kr.,
4. att riksdagen till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 200 000 kr.,
5. att riksdagen till *Statens lantbrukskemiska laboratorium: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
6. att riksdagen till *Bidrag till statens lantbrukskemiska laboratorium* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 6 472 000 kr.,
7. att riksdagen till *Statens maskinprovningar: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

36. Bidrag till statens maskinprovningar. Regeringen har under punkt F 12 (s. 80–81) föreslagit riksdagen att till Bidrag till statens maskinprovningar för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 5 582 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:431 av Kerstin Ekman och Christer Eirefelt (båda fp) yrkas

1. att riksdagen till Bidrag till statens maskinprovningar för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 5 400 000 kr.,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om översyn av nuvarande verksamhet vid statens maskinprovningar.

Utskottet

Under anslaget anvisas medel för att täcka vissa kostnader för myndighetsuppgifter m. m. vid statens maskinprovningar. Regeringens förslag innebär att medel för maskinprovningarnas verksamhet beräknats med utgångspunkt i huvudförslaget.

Statens maskinprovningar har till uppgift att prova i allmänna handeln förekommande maskiner för jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring samt

att lämna upplysningar om deras beskaffenhet genom att ge ut tryckta meddelanden rörande verkställda provningar. Bland maskinprovningarnas uppgifter i övrigt ingår att lämna allmänheten råd och upplysningar samt att verka för en ändamålsenlig maskinanvändning. Maskinprovningarna är riksprövplats för grävmaskiner och lastbilshytter.

Med riksprövplats förstås en av regeringen utsedd statlig myndighet eller ett bolag som givits monopol på en officiell provningsverksamhet inom ett visst objektområde.

Riksdagen fastställde senast 1977 riktlinjer för verksamheten vid statens maskinprovningar (prop. 1976/77:97, JoU 1976/77:24, rskr 1976/77:234). I samband därmed framhöll jordbruksministern den stora betydelse som maskinprovningarna har framför allt när det gäller att effektivisera maskinanvändningen, förbättra arbetsmiljön och säkerheten samt hålla nere maskinkostnaderna för jordbruket, skogsbruket och trädgårdsnäringen.

Enligt 1977 års riktlinjer krävs full kostnadstäckning för officiell provning och uppdragsprovning. När det gäller konsumentupplysande provning efter frivillig anmälan bör avgifterna sättas så att målet för verksamheten uppnås medan provning på maskinprovningarnas eget initiativ i konsumentupplysande syfte skall finansieras helt med anslag.

Enligt motion 431 tillhör verksamheten vid maskinprovningarna knappast det som är högst prioriterat inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Motionärerna föreslår i enlighet härmed en minskning av anslaget för budgetåret 1982/83 med 182 000 kr. Vidare bör verksamheten som sådan ses över. Bl. a. bör ökad avgiftsfinansiering övervägas. Riksprövplatsverksamheten bör ses över. Slutligen bör möjligheten att slå samman maskinprovningarna med annan lämplig institution prövas.

Utskottet vill för sin del instämma i den bedömning av maskinprovningarnas samhällsnyttiga funktion som jordbruksministern gjorde i samband med 1977 års revision av riktlinjerna. Under en tid då kostnaderna för maskiner stiger snabbt är det av stort värde för företagen inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring att vid maskinköp kunna ta del av maskinprovningarnas bedömningar.

Utskottet är inte berett, mot bakgrund av den nytta maskinprovningarna gör, att sänka anslaget till verksamheten utöver huvudförslaget, vilket ju redan det innebär en besparing. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag och avstyrker motion 431 yrkande 1.

Enligt vad utskottet kunnat finna har heller inga nya fakta framkommit som gör att det finns anledning ifrågasätta nuvarande principer för taxesättning. Att sammanföra maskinprovningarna med annan institution torde enligt vad utskottet inhämtat inte innebära någon rationalisering. I det sammanhanget bör även uppmärksammas att man av riksprövplatserna kräver en fri och obunden ställning. Utskottet finner med hänsyn till det anförda inte att motionsyrkandet om översyn av verksamheten vid statens

maskinprovningar ger anledning till någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:431 yrkande 1 till *Bidrag till statens maskinprovningar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 5 582 000 kr.,
2. beträffande översyn av verksamheten vid statens maskinprovningar
att riksdagen lämnar motion 1981/82:431 yrkande 2 utan ytterligare åtgärd.

37. Statens växtsortnämnd. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt F 13 (s. 81) och hemställer

att riksdagen till *Statens växtsortnämnd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 307 000 kr.

Utbildning och forskning

38. Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt G 1 (s. 90–96) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor (Lo 24) i enlighet med vad som förordats i propositionen,
2. att riksdagen till *Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 326 905 000 kr.

39. Sveriges lantbruksuniversitet: Driftkostnader och Sveriges lantbruksuniversitet: Djursjukhuset i Skara. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna G 2–G 3 (s. 97–101) och hemställer

1. att riksdagen till *Sveriges lantbruksuniversitet: Driftkostnader* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 162 566 000 kr.,
2. att riksdagen till *Sveriges lantbruksuniversitet: Djursjukhuset i Skara* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 613 000 kr.

40. Byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt G 4 (s. 101–104) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,

2. att riksdagen till *Byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.

41. Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt G .5 (s. 105–112) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning för lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,
2. att riksdagen till *Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 32 000 000 kr.

42. Skogs- och jordbrukets forskningsråd m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna G 6–G 11 (s. 112–118) och hemställer

1. att riksdagen till *Skogs- och jordbrukets forskningsråd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 39 268 000 kr.,
2. att riksdagen till *Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 2 300 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till växtförädling* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 27 100 000 kr.,
4. att riksdagen till *Stöd till kollektiv forskning rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.,
5. att riksdagen till *Stöd till kollektiv skogsteknisk forskning* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,
6. att riksdagen till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 537 000 kr.

Miljövård

43. Motion om bidrag till kommunala miljövårdsinvesteringar

I motion 1981/82:2137 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1981/82:2133 – att riksdagen till *Bidrag till kommunala miljövårdsanläggningar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 90 000 000 kr.

Utskottet

Enligt motion 2133 beräknar kommunerna att fram till år 1985 göra årliga investeringar i miljövårdsåtgärder på omkring 1 miljard kronor. Dessa investeringar avser bl. a. avloppsvattenrening, behandling av hushållsavfall, behandling av miljöfarligt avfall och trafikbulleråtgärder. Enligt gjorda bedömningar är det möjligt att tidigare lägga en del av investeringarna till ett belopp av 250–300 milj. kr. I syfte att utnyttja ledig kapacitet i industrin och skapa nya arbetstillfällen föreslår motionärerna att kommunerna för budgetåret 1982/83 erbjuder ett statligt bidrag på 30 % av kostnaden för de investeringar som tidigare läggs. Beslut om bidrag bör enligt motionärerna fattas av naturvårdsverket. De tidigare reglerna om statsbidrag till liknande anläggningar kan tjäna som vägledning för den administrativa regleringen.

Utskottet vill erinra om att riksdagen under föregående riksmöte godkände vissa riktlinjer för det fortsatta statliga stödet till miljövårdsinvesteringar i syfte att åstadkomma besparingar i statsverksamheten (prop. 1980/81:20, JoU 1980/81:10). Riksdagsbeslutet innebar bl. a. att de generella statsbidragen till kommunala avloppsreningsverk och avfallsanläggningar skulle upphöra. I den fortsatta statliga bidragsverksamheten skulle i första hand prioriteras utprovningen av nya tekniska metoder för bl. a. avloppsrening och avfallsbehandling. Utskottet är mot angivna bakgrund och med hänsyn till det statsfinansiella läget inte berett att förorda ett nytt anslag till kommunala investeringar av det slag som motionärerna åsyftar. Det bör tilläggas att anslaget H 14 Stöd till miljöskyddsteknik, m. m. i viss utsträckning är tillämpligt på sådana investeringar.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motion 1981/82:2137.

44. Statens naturvårdsverk. Regeringen har under punkt H 1 (s. 119–122) föreslagit riksdagen att till Statens naturvårdsverk för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 89 660 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1422 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen under anslaget H 1, Statens naturvårdsverk för budgetåret 1982/83 anvisar 84 660 000 kr.

Utskottet

Enligt regeringsförslaget bör medel för statens naturvårdsverk för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget. Därutöver har medel beräknats för fortsatt utbyggnad av ADB-systemet för information från tillsynsverksamheten enligt miljöskyddslagen (MI-01).

Yrkandet i motion 1422 innebär att naturvårdsverkets anslag, utöver den 2-procentiga nedskärning av anslaget som huvudförslaget omfattar, skulle minskas med ytterligare 5 milj. kr. Utskottet vill påpeka att verket enligt regeringens budgetanvisningar ålagts att redovisa effekterna av högst den nedskärning av anslaget som huvudförslaget innebär. Något närmare underlag för att bedöma verkningarna av en så betydande anslagsreducering som motionärerna yrkar föreligger inte. Det bör dock framhållas att minskningen i fråga om exempelvis lönekostnaderna motsvarar närmare 40 tjänster i genomsnittligt löneläge. En sådan nedskärning måste självfallet få långtgående konsekvenser för verkets möjligheter att fullgöra ålagda uppgifter som central miljövärdmyndighet. Enligt utskottets mening kan den av motionärerna föreslagna nedskärningen inte genomföras utan en generell sänkning av ambitionsnivån, alternativt nedläggning av viss verksamhetsgren.

Utskottet, som i sammanhanget också vill hänvisa till den översyn som f. n. pågår rörande verkets organisation och vissa verksamhetsgrenar, avstyrker motion 1422 yrkande 2.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1422 yrkande 2 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 89 660 000 kr.

45. Statens strålskyddsinstitut och Koncessionsnämnden för miljöskydd.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna H 2–H 3 (s. 122–124) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens strålskyddsinstitut* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 13 247 000 kr.,
2. att riksdagen till *Koncessionsnämnden för miljöskydd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 6 702 000 kr.

46. Miljövärdinformation. Regeringen har under punkt H 4 (s. 124–126) föreslagit riksdagen att till Miljövärdinformation för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 2 800 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1044 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2 a), att riksdagen vid beslut om anslag enligt bil. 13 till proposition 1981/82:100 Jordbruksdepartementet H. Miljövärd höjer det av regeringen föreslagna anslaget H 4. Miljövärdinformation med 1 950 000 kr. till 4 750 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag under denna punkt innebär – sedan viss budgetteknisk överföring av medel för personalkostnader till naturvårdsverkets myndighetsanslag ägt rum – att anslaget för miljövärdsinformation förs upp med oförändrat belopp, jämfört med innevarande budgetår. Föredraganden har därvid beaktat vad naturvårdsverket anfört om ökad avgiftsbeläggning av visst informationsmaterial.

I motion 1044 föreslås, med hänvisning till naturvårdsverkets motivering för ökat anslag, att anslaget räknas upp med 1 950 000 kr.

Utskottet anser sig med hänsyn till de krav på återhållsamhet med statliga utgifter som det rådande budgetläget ställer inte kunna tillstyrka motionsyrkandet.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1044 yrkande 2 till *Miljövärdsinformation* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 2 800 000 kr.

47. Mark för naturvård. Regeringen har under punkt H 5 (s. 126–128) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen anförts rörande överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden,
2. till Mark för naturvård för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1422 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 4), att riksdagen beslutar att till Mark för naturvård för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

Utskottet

Under denna punkt behandlar föredraganden bl. a. frågan hur vissa marker, bestående av urskog och urskogsliknande områden, skall kunna ges erforderligt skydd. En del av denna mark tillhör redan staten, i första hand domänverket. I vissa fall har det ansetts lämpligt att överföra mark som avses ingå i naturvårdsområde eller naturreservat från domänfonden till naturvårdsfonden. Enligt föredraganden bör därvid som huvudprincip gälla att ersättning inte skall utgå till domänfonden, utan transaktionen bör ske genom upp- resp. nedskrivning av fonderna. Föredraganden framhåller dock att det är angeläget att den form av bevarande av värdefull skogsmark som sker genom inrättande av domänreservat kan fortsätta. Överföring av sådant

reservat till naturvårdsfonden bör ske endast då därigenom en rationell förvaltning av området underlättas.

Föredraganden anför vidare att överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden på senare tid har aktualiserats också i fall då marken i fråga inte är naturvårdsobjekt. Näringsidkare inom jord- och skogsbruk vars mark blivit föremål för beslut enligt naturvårdslagen har anhållit att få byta till sig statlig mark. Det allmänna intresset av att naturskyddet kommer till stånd kan i sådana fall motivera ett markbyte med utnyttjande av mark från domänfonden. En förutsättning bör dock vara att lantbruksnämnden bedömer det vara från rationaliseringssynpunkt godtagbart att näringsidkaren erhåller den statliga marken. Eftersom tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) i regel torde behövas kommer nämnden naturligt in i bilden.

Efter samråd med chefen för industridepartementet förordar föredraganden att överföring av statlig mark i nu angivna fall får ske genom nedskrivning av domänfonden resp. uppskrivning av naturvårdsfonden.

Mark som överförs till naturvårdsfonden resp. enskilda bör i princip värderas till marknadsvärde. Där så bedöms lämpligt bör lantbruksnämnd eller skogsvårdsstyrelse kunna anlitas för värderingen. Det bör ankomma på regeringen att besluta om de närmare bestämmelser som skall gälla för här avsedda överföringar. Överföring av mark bör enligt propositionen t. v. kunna ske inom en ram av 10 milj. kr. per år.

Näringsutskottet har till jordbruksutskottet avgett yttrande över vad i propositionen sålunda anförts om överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden. Yttrandet fogas som *bilaga* till detta betänkande.

Näringsutskottet tillstyrker regeringens förslag i aktuellt avseende och uttalar därvid bl. a. följande. Näringsutskottet har ingen invändning mot att, såsom huvudprincip, skogsmark som tillhör domänverket skall kunna överföras till naturvårdsfonden utan ersättning. I den mån domänverket har haft betydande utgifter för skogsskötseln på egendomen, är det dock enligt näringsutskottets mening rimligt att verket erhåller viss ersättning härför.

Näringsutskottet kan även tillstyrka förslaget om att en möjlighet införs för näringsidkare inom skogsbruket att erhålla statlig mark som ersättning för mark som avsatts för naturvårdsändamål. Ett sådant markbyte torde i allmänhet innebära att skogsfastigheten får en bättre arrondering och större bärkraft än om ersättningen utgått i form av pengar. Som framhålls i propositionen bör lantbruksnämndens tillstånd erfordras för att markbytet skall komma till stånd. Näringsutskottet delar regeringens uppfattning att marken bör värderas till marknadsvärdet. Samtidigt understryks att frågan om vilken domänmark som skall överföras måste lösas genom förhandlingar i varje enskilt fall mellan den enskilde skogsägaren och domänverket. Det är därvid enligt näringsutskottets mening av betydelse att även domänverkets intressen av att ha en god arrondering på sin skogsmark beaktas.

Jordbruksutskottet ansluter sig till näringsutskottets uttalanden och

föreslår att riksdagen godkänner vad i propositionen anförts rörande överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden.

Enligt motion 1422 skulle man med ett annat ersättningssystem än det nuvarande kunna bevara avsevärt större arealer i naturvårdsarbetet. Mot denna bakgrund förordar motionärerna dels att ersättningen till markägare i samband med inrättande av naturreservat m. m. fördelas på flera år och erläggs i mindre poster, dels att långsiktigt samarbete mellan markägare och det allmänna kommer till stånd, exempelvis i form av arrendeavtal, varigenom skyddsvärda arealer kan bevaras utan större kostnader för staten. Med en sådan inriktning av naturvårdsplaneringen bör enligt motionen en nedskärning av förevarande anslag med 10 milj. kr. inte få några menliga följder.

Utskottet har tidigare anfört vissa positiva synpunkter på bl. a. möjligheten att i ökad utsträckning periodisera markägarersättning enligt naturvårdslagen (bl. a. JoU 1981/82:15). Det borde dock, enligt utskottet, i första hand ankomma på naturvårdsverket att ta initiativ till de principiella förändringar härvidlag som verket ansåg påkallade. Som också påpekats i motionen har dock från myndighetshåll framförts vissa invändningar mot ett system med periodiserad ersättning. Bl. a. har man påpekat att ersättningsbeloppet är avsett att ge markägaren möjlighet att reinvestera i annan mark och att en i småposter utbetald ersättning från denna synpunkt skulle vara av mindre värde.

I anslutning till den nu aktuella motionen vill utskottet erinra om att de formella möjligheterna att utge periodiserad ersättning f. n. är begränsade med hänsyn till gällande bestämmelser i naturvårdslagen och expropriationslagen. När olika former av intrång i äganderätten till mark aktualiseras kan ersättning enligt 31 § naturvårdslagen i vissa fall bestämmas att utgå med visst årligt belopp. Vid inlösen av mark måste dock ersättningen alltid utges i form av ett engångsbelopp. Motionärerna har emellertid – utan krav på lagändring i hithörande hänseenden – utgått från att en besparing med 50 % skall kunna verkställas med verkan redan fr. o. m. den 1 juli 1982. Utskottet anser för sin del, med hänsyn bl. a. till de förhållanden som nyss redovisats, att en så drastisk nedskärning av anslaget inte kan genomföras utan att man allvarligt försvårar möjligheterna att skydda värdefulla naturområden. Motionsyrkandet avstyrks således.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner vad i propositionen anförts rörande överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden,
2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1422 yrkande 4 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

48. Vård av naturreservat m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt H 6 (s. 129–130) och hemställer

att riksdagen till *Vård av naturreservat m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 24 300 000 kr.

49. Miljövårdsforskning. Regeringen har under punkt H 7 (s. 130–132) föreslagit riksdagen att till Miljövårdsforskning för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 42 800 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1044 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2 b), att riksdagen vid beslut om anslag enligt bil. 13 till proposition 1981/82:100 Jordbruksdepartementet H. Miljövård höjer det av regeringen föreslagna anslaget till H 7. Miljövårdsforskning med 6 000 000 kr. till 48 800 000 kr.

I motion 1981/82:1921 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 17), att riksdagen beslutar att, mot bakgrund av vad som anförts i motionen, till Miljövårdsforskning (H 7) för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 6 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 48 800 000 kr.

I motion 1981/82:2050 av Gösta Bohman m. fl. (m) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i avsnittet Miljöpolitik i motion 1981/82:2018, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen begär att regeringen snarast framlägger förslag om en överflyttning av ansvaret för miljövårdsforskningen från statens naturvårdsverk till i första hand universitet och högskolor i enlighet med vad som framhållits i motionen.

Utskottet

Från anslaget bestrids utgifter för tillämpad forskning inom miljövårdsområdet. En särskild forskningsnämnd med företrädare för såväl forskare som avnämare beslutar om anslagets närmare fördelning. Regeringens förslag innebär en uppräknig av anslaget med 2,5 milj. kr. till 42,8 milj. kr.

I motionerna 1044 och 1921 yrkas en ytterligare höjning av anslaget med 6 milj. kr. till 48,8 milj. kr. eller samma belopp som naturvårdsverket förordat i sin anslagsframställning. Motionärerna pekar bl. a. på en rad forskningsområden där det är angeläget att öka kunskaperna. Enligt motion 1921 är verkets krav väl underbyggda och omfattar projekt som är nödvändiga när det gäller att skapa förutsättningar för en aktiv politik, syftande till en bättre livsmiljö. Som exempel på särskilt angelägna forskningsområden nämns undersökningen av kolets miljöpåverkan, försurningens effekter och luftföroreningar i tätortsmiljö.

Som utskottet vid tidigare budgetbehandlingar framhållit svarar detta anslag endast för en del av den totala statliga satsningen på miljövårdsforskning. Utskottet finner i rådande budgetläge inte skäl att förorda någon ytterligare anslagshöjning under denna punkt. Utskottet biträder för sin del regeringens förslag och avstyrker hithörande motionsyrkanden.

I motion 2018 anförs under rubriken Miljövårdsforskningen att huvuddelen av förevarande anslag på sikt bör övergå till naturvetenskapliga forskningsrådet och till universitet och högskolor med på området aktuell kompetens. Härigenom kommer avvägningen mellan olika, starkt specialiserade forskningsområden och andra inomvetenskapliga bedömningar att göras av dem som är bäst insatta i forskningsläget och dessutom vetenskapligt mest kompetenta. Inom naturvårdsverkets egen organisation bör enligt motionen endast viss grundläggande forskningskompetens kvarstå, i första hand för att rätt kunna bedöma erhållna forskningsresultat både från vårt eget land och från utlandet.

Utskottet erinrar om att ett liknande motionsyrkande avstyrktes av utskottet i samband med budgetbehandlingen vid riksmötet 1978/79 (JoU 1978/79:20 p. 45). Utskottets motivering var följande:

Däremot är utskottet inte berett ansluta sig till de uttalanden, som görs i motionen 1440 och i den till grund för denna liggande motionen 1108 rörande viss successiv överflyttning av anslagen för miljöforskningsändamål från naturvårdsverket till universitetet och högskolor resp. naturvetenskapliga forskningsrådet. Utskottet vill erinra om att en betydande del av det statliga stödet till miljövårdsforskning utgår på andra vägar än genom nu förevarande anslag. Den under ledning av naturvårdsverket och dess forskningsnämnd bedrivna verksamheten avser företrädesvis målinriktad miljövårdsforskning av sektoriell karaktär. Utskottet vill erinra om att tillkomsten av den särskilda forskningsnämnden vid naturvårdsverket medförde en betydande samordning och rationalisering av landets miljövårdsforskning. Genom nämndens och dess bedömningsgruppers arbete har samband med universitetsforskningen etablerats. Också med andra organ som ekonomiskt stöder miljövårdsforskning har kontakter för samordning upprättats. Bland sådana organ kan främst nämnas styrelsen för teknisk utveckling och naturvetenskapliga forskningsrådets ekologikommitté. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionen 1440, yrkandet 2.

Riksdagen följde utskottet.

Utskottet har inte funnit anledning att föreslå något ändrat ställningstagande från riksdagens sida till det nu aktuella motionsyrkandet och avstyrker därför motion 2050 yrkande 2. Det kan tilläggas att huvuddelen av den miljövårdsforskning som är i fråga redan i dag bedrivs vid universitet och högskolor.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1044 yrkande 2 b och motion 1981/82:1921 yrkande 17 till *Miljövårdsforskning* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 42 800 000 kr.,

2. beträffande ansvaret för miljövärdhetsforskning
att riksdagen avslår motion 1981/82:2050 yrkande 2.

50. Strålskyddsforskning. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt H 8 (s. 132–133) och hemställer

att riksdagen till *Strålskyddsforskning* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 900 000 kr.

51. Stöd till kollektiv forskning inom miljövärdhetsområdet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt H 9 (s. 133–134) och hemställer

1. att riksdagen upphäver bemyndigandet för fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garantier för lån till Institutet för vatten- och luftvärdhetsforskning,
2. att riksdagen till *Stöd till kollektiv forskning inom miljövärdhetsområdet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 9 000 000 kr.

52. Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor. Regeringen har under punkt H 10 (s. 134–135) föreslagit riksdagen att till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1044 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2 c), att riksdagen vid beslut om anslag enligt bil. 13 till proposition 1981/82:100 Jordbruksdepartementet H. Miljövärd höjer det av regeringen föreslagna anslaget till H 10. Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor med 800 000 kr. till 4 800 000 kr.

I motion 1981/82:1921 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 18), att riksdagen beslutar att till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor (H 10) för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 800 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 4 800 000 kr.

Utskottet

Från detta anslag bestrids efter beslut i varje särskilt fall av produktkontrollnämnden kostnader för undersökningar rörande hälso- och miljöfarliga varor. Regeringens förslag innebär oförändrat anslag jämfört med innevarande budgetår.

I motionerna 1044 och 1921 föreslås en uppräknings av anslaget med 800 000 kr. motsvarande vad naturvårdsverket förordat i sin anslagsberäkning. Enligt den sistnämnda motionen är det viktigt att produktkontrollnämndens arbete med att klarlägga olika kemiska ämnens skadeverkningar

kan fortsätta. Som exempel på angelägna verksamhetsområden nämner motionärerna undersökningar i fråga om bly, kadmium och bekämpningsmedel.

Utskottet vill framhålla att detta anslag, som står direkt till produktkontrollnämndens förfogande för undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor, kan ses som ett komplement till de resurser som finns hos andra myndigheter, vilkas verksamhetsområden omfattar produktkontrollfrågor. Utskottet är inte berett att förorda någon höjning av det av regeringen föreslagna anslaget och avstyrker således motionerna 1044 och 1921 i berörda delar.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1044 yrkande 2 c och motion 1981/82:1921 yrkande 18 till *Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

53. Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet, m. m. Regeringen har under punkt H 11 (s. 135–136) föreslagit riksdagen att till Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet, m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 7 700 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1044 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2 d), att riksdagen vid beslut om anslag enligt bil. 13 till proposition 1981/82:100 Jordbruksdepartementet H. Miljövård höjer det av regeringen föreslagna anslaget till H 11. Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet med 700 000 kr. till 8 400 000 kr.

I motion 1981/82:1921 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 19), att riksdagen beslutar att mot bakgrund av vad som anförts i motionen till Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet m. m. (H 11) för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 700 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 8 400 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag under denna punkt innebär – sedan viss budgetteknisk överföring av medel för personalkostnader skett till naturvårdsverkets myndighetsanslag och engångsanvisade medel m. m. avräknats – en uppräknings av anslaget med ca 6 %. (Beträffande engångsanvisade medel se JoU 1980/81:33.)

I motionerna 1044 och 1921 yrkas en ytterligare uppräknings av anslaget med 700 000 kr. till 8 400 000 kr. i enlighet med naturvårdsverkets

anslagsframställning. Enligt motion 1921 är den bundna delen av anslaget relativt stor eftersom flera långsiktiga utredningar bekostas via anslaget. Motionärerna anser det nödvändigt att naturvårdsverkets krav – som i sig innebär en hård prioritering – tillgodoses om det nödvändiga underlaget för ställningstaganden inom olika delar av miljövärden skall kunna tas fram.

Med hänsyn till den restriktivitet som bör prägla budgetbehandlingen anser sig utskottet inte kunna tillstyrka någon ytterligare uppräknig av anslaget utöver den som regeringen föreslagit. Motionerna 1044 och 1921 avstyrks således i berörda delar.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1044 yrkande 2 d och motion 1981/82:1921 yrkande 18 till *Särskilda undersökningar inom miljövärdsområdet, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 7 700 000 kr.

54. Program för övervakning av miljö kvalitet. Regeringen har under punkt H 12 (s. 136–138) föreslagit riksdagen att till Program för övervakning av miljö kvalitet för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 9 700 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1921 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 20), att riksdagen beslutar att mot bakgrund av vad som anförts i motionen till Program för övervakning av miljö kvalitet (H 12) för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 1 275 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 10 975 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag under denna punkt innebär en uppräknig av anslaget med 1,5 milj. kr. till 9,7 milj. kr.

Enligt motion 1921 är de mätningar som företas inom ramen för programmet för övervakning av miljö kvalitet ett viktigt underlag för ställningstaganden rörande bl. a. långväga transport av luftföroreningar. Det är viktigt att tekniska förutsättningar finns för att följa upp ECE-konventionen om gränsöverskridande luftföroreningar. Motionärerna ansluter sig till naturvårdsverkets bedömning av medelsbehovet och föreslår en ytterligare uppräknig av anslaget med 1 275 000 kr.

Utskottet anser i likhet med föredraganden att det är angeläget att utbyggnaden av programmet för övervakning av miljö kvalitet kan fortsätta. Regeringens förslag innebär en resursförstärkning som enligt utskottets

mening bör trygga det fortsatta uppbyggnadsarbetet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandet om ytterligare anslagshöjning.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1921 yrkande 20 till *Program för övervakning av miljö kvalitet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 9 700 000 kr.

55. Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt H 13 (s. 138) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

56. Stöd till miljöskyddsteknik, m. m. Regeringen har under punkt H 14 (s. 138–140) föreslagit riksdagen att till Stöd till miljöskyddsteknik, m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 63 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1044 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2 c), att riksdagen vid beslut om anslag enligt bil. 13 till proposition 1981/82:100 Jordbruksdepartementet H. Miljövärd höjer det av regeringen föreslagna anslaget till H 14. Stöd till miljöskyddsteknik, m. m. med 6 000 000 kr. till 69 000 000 kr.

Utskottet

Enligt regeringens förslag under denna punkt förs anslaget upp med 63 milj. kr., vilket innebär en besparing med ca 8 milj. kr. i förhållande till de beräknade kostnaderna i långtidsbudgeten.

I motion 1044 yrkas, med hänvisning till naturvårdsverkets anslagsframställning, att anslaget bestäms till 69 milj. kr.

Med hänsyn till den återhållsamhet som det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget kräver tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motion 1044 i aktuell del.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1044 yrkande 2 e till *Stöd till miljöskyddsteknik, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 63 000 000 kr.

57. Ersättning för vissa skador förorsakade av vilt, m. m. Regeringen har under punkt H 16 (s. 141–142) föreslagit riksdagen att till Ersättning för vissa skador förorsakade av vilt, m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 5 300 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:199 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att vall och träda utgår vid beräkning av självriskan för ersättning för viltskador inom jordbruket.

I motion 1981/82:1029 av Arne Andersson i Ljung och Arne Svensson (båda m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär översyn av reglerna för viltskadeersättningen i enlighet med vad som anförts i motionen.

Utskottet

Från detta anslag utbetalas ersättning för förluster som uppkommer till följd av angrepp av vissa rovdjur på renar, får och andra tamdjur. Bestämmelser om ersättning finns i 16 § jaktstadgan (1938:279, omtryckt 1981:678) och förordningen (1976:430) om ersättning vid vissa skador av rovdjur (ändrad 1980:374). Från anslaget utgår vidare viss ersättning enligt förordningen (1980:400) om ersättning vid vissa viltskador, m. m. (ändrad senast 1981:726). Dessutom bekostas från anslaget vissa åtgärder för att förebygga skador av rovdjur samt vissa försöks- och forskningsprojekt.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens beräkning av medelsbehovet och tillstyrker att anslaget förs upp med 5,3 milj. kr.

Utskottet har i detta sammanhang funnit lämpligt att behandla två motioner som tar upp principerna för beräkning av självrisk när ersättning för viltskador i jordbruksföretag skall bestämmas.

Närmare bestämmelser om det ersättningssystem som motionärerna åsyftar finns i den ovan nämnda förordningen om ersättning vid vissa viltskador, m. m. (viltskadeförordningen). Har älg, kronvilt eller dovvilt orsakat skada på gröda eller på trädgårdsodling utgår ersättning enligt villkor som anges i förordningens 2–6 §§. Enligt 5 § utgör självriskan för skador inom jordbruksföretag 1,5 % av ett för företaget beräknat skördevärde, dock lägst 500 kr. Skördevärdet beräknas som produkten av företagets totala areal och medelvärdet av de inom lantbruksstatistiken för området i fråga tillämpade normskördevärdena för havre och korn.

I motionerna påpekas att jordbruksföretagets totala areal således är självriskgrundande, oavsett om viltskador har inträffat eller kan inträffa inom hela arealen. Detta innebär att ett företag med t. ex. vall och träda – där viltskador rimligtvis inte kan förekomma i nämnvärd omfattning – får bära en hög självrisk i förhållande till den areal som kan bli föremål för skadevärdering. Denna orättvisa drabbar enligt motionerna bl. a. kreatursdrivande

företag som använder arealen för grovfoderförsörjning. Eftersom viltskadorna är störst i mellan- och skogsbygderna där även vallarealen är dominerande kommer lantbruksföretagen i dessa områden att drabbas orimligt hårt. Samtidigt är animalieproduktionen i dessa bygder ofta en förutsättning för sysselsättning och utkomstmöjligheter. I motion 199 påpekas härutöver att arrendatorer som arrenderar mark i områden med mycket vilt men som saknar jakträtt drabbas särskilt hårt av viltskador. Motionerna utmynnar i yrkanden om ändring av hithörande regler så att vall och – enligt motion 199 – även träda utgår som underlag vid självriskberäkningen.

Utskottet erinrar om att riksdagen vid riksmötet 1979/80 godkände av regeringen förordade grunder för ersättning vid viltskador, vilka bl. a. innebar att den allmänna självrisken borde vara beroende av företagets storlek (prop. 1979/80:111 s. 7, JoU 1979/80:36, rskr 1979/80:302). Enligt uttalanden i samma ärende skulle vidare, vid prövningen av ersättningsfrågor, beaktas om den skadelidande genom egna åtgärder medverkat till skadans uppkomst eller underlåtit att vidta rimliga förebyggande åtgärder.

Med anledning av nu förevarande motioner vill utskottet understryka det angelägna i att ersättningssystemet utformas och tillämpas så att det stimulerar till skadeförebyggande åtgärder samtidigt som ersättningen anpassas till det enskilda företagets bärkraft på ett så rättvisande sätt som möjligt. Som motionärerna påpekat kan med gällande system vissa jordbruksföretag, beroende på driftsinriktning, få en i förhållande till den odlade arealen oproportionerligt hög självrisk. Det kan möjligen ifrågasättas om totalarealen, i de fall motionärerna tar upp, på ett rimligt och rättvist sätt anger företagets bärkraft i nu aktuellt hänseende. Enligt utskottets mening talar starka skäl för att en undersökning görs rörande effekterna av viltskadeförordningens ersättningsregler i nu berört hänseende. En sådan undersökning bör i första hand inriktas på en utvärdering av självrisksystemets konsekvenser för olika typer av jordbruksföretag. Bl. a. synes det motiverat att granska i vad mån tillämpade självriskbelopp på ett rimligt sätt motsvarat de skadedrabbade företagens faktiska bärkraft. Synpunkterna i motionerna 199 och 1029 bör kunna tjäna som vägledning för den av utskottet förordade undersökningen. Vad utskottet anfört med anledning av nyssnämnda motioner bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Ersättning för vissa skador förorsakade av vilt, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 5 300 000 kr.,

2. beträffande översyn av reglerna för viltskadeersättningen att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1981/82:199 och 1981/82:1029.

58. Bidrag till Förenta Nationernas miljöfond m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna H 17–H 19 (s. 142–144) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till Förenta Nationernas miljöfond* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 14 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Restaurering av Hornborgasjön* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 18 000 000 kr.,
3. att riksdagen till *Beredskap mot kärnkraftsolyckor* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

59. Toxikologisk informationsservice, m. m. Regeringen har under punkt H 20 (s. 145) föreslagit riksdagen att till Toxikologisk informationsservice, m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 5 200 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1921 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 3 och 4)

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om epidemiologiskt program,
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om toxikologisk informationsservice.

Utskottet

Riksdagen beslutade under hösten 1981 att godkänna riktlinjer för upprättande av en toxikologisk informationsservice och för utveckling av informationsverksamheten i övrigt inom miljövårdsområdet (prop. 1981/82:48, JoU 1981/82:17, rskr 1981/82:96). Beslutet innebär att en toxikologisk informationsservice upprättas, knuten till Karolinska institutets bibliotek och informationscentral. Vidare innebär beslutet en fortsatt utveckling av den officiella miljöstatistiken och att statistiska centralbyrån får det formella ansvaret för verksamheten. Enligt beslutet får naturvårdsverket huvudansvaret för vissa projekt som utvecklats av miljödatanämnden. Detta gäller arbetet med registrering av svensk miljövärdhetsforskning, uppgiften att vara Sveriges kontaktenhet i det internationella referenssystemet för miljöinfor-

mation, INFO-terra, samt funktionen som svensk kontaktpunkt för det s. k. internationella registret för farliga kemikalier, IRPTC. Naturvårdsverket får enligt beslutet också i uppgift att fortlöpande bevaka behovet av informationsinsatser på miljövårdsområdet. Inom ramen för den fortsatta utvecklingen av informationsveksamheten på miljövårdsområdet skall också en utvärdering göras av miljödatanämndens försöksverksamhet med en särskild svensk miljö kvalitetsredovisning.

Medel för det fortsatta arbetet med den officiella miljöstatistiken har tagits upp under sjunde huvudtitelns anslag Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser. För övriga nu angivna ändamål föreslås att ett särskilt reservationsanslag, kallat Toxikologisk informationservice, m. m., förs upp på statsbudgeten fr. o. m. nästa budgetår. Medelsbehovet för budgetåret 1982/83 beräknar föredraganden till 5,2 milj. kr.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens bedömning av anslagsbehovet och tillstyrker förslaget under denna punkt.

I motion 1921 behandlas frågor med anknytning till det inledningsvis omnämnda riksdagsbeslutet rörande upprättandet av en toxikologisk informationservice m. m. De nu aktuella yrkandena innebär i huvudsak en upprepning av motionsförslag som behandlades i nyssnämnda sammanhang och som på förslag av utskottet avslogs av riksdagen. Motionärerna förordar sålunda en utredning rörande ett epidemiologiskt program, som bl. a. skulle avse sambandet mellan vissa miljöfaktorer och människors hälsa. Vidare anförs synpunkter på omfattningen och inriktningen av den toxikologiska informations servicen. Med utgångspunkt i de av riksdagen godkända riktlinjerna föreslår motionärerna att man snarast försöker få till stånd utvidgade informationstjänster genom ett samarbete mellan Karolinska institutets bibliotek och informationscentral och utomstående vetenskapliga experter. Ett prioriterat område bör bli de kemiska hälsoriskerna i arbetsmiljön, med särskild inriktning på informationsbehovet hos skyddsombud och fackliga företrädare i övrigt. Synpunkter anförs dessutom på finansieringen av en sådan försöksverksamhet.

Som utskottet nyss anfört har hithörande frågor behandlats av riksdagen så sent som i december 1981. Beträffande inriktningen och omfattningen av den föreslagna informations servicen tillstyrkte utskottet på anförda skäl regeringens förslag, enligt vilket verksamheten främst skulle inriktas på hänvisningsservice. Därvid påpekades bl. a. att möjligheten att erbjuda t. ex. kvalificerad riskvärderingsservice var beroende av tillgången på kompetenta toxikologer. Utskottet ville i sammanhanget fästa uppmärksamheten på att universitets- och högskoleämbetet påbörjat en utredning rörande utbildningen av toxikologer (JoU 1981/82:17 s. 3).

Utskottet anser sig i detta läge inte böra förorda någon särskild framställning från riksdagens sida angående utvecklingen av den fortsatta

informationsverksamheten inom miljövårdsområdet och avstyrker därför yrkande 4 i motion 1921.

I fråga om en epidemiologisk övervaknings- och undersökningsverksamhet och dess betydelse som informationsunderlag i miljövårdsarbetet påpekades (JoU 1981/82:17 s. 4) att liknande frågor berörts bl. a. i samband med inrättandet av statens miljömedicinska laboratorium och omorganisationen av socialstyrelsen. Enligt utskottet var det i första hand en uppgift för dessa organ att bevaka behovet av insatser inom detta område.

Utskottet finner ej anledning att nu föreslå något ändrat ställningstagande från riksdagens sida och avstyrker yrkandet i motion 1921 om utredning rörande ett epidemiologiskt program (yrkande 3).

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Toxikologisk informationsservice, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 5 200 000 kr.,
2. beträffande ett epidemiologiskt program och inriktningen av den toxikologiska informationsservicen att riksdagen avslår motion 1981/82:1921, yrkandena 3 och 4.

Diverse

60. Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m. m. fl. anslag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna J 1–J 3 (s. 162–163) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 19 004 000 kr.,
3. att riksdagen till *Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 5 000 kr.

Stockholm den 11 mars 1982

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Svante Lundkvist (s), Arne Andersson i Ljung (m), Börje Stensson (fp), Hans Wachtmeister (m), Åke Wictorsson (s), Filip Johansson (c), Gunnar Olsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Håkan Strömberg (s), Esse Petersson (fp), Lennart Brunander (c), Jan Fransson (s), Ulla-Britt Åbark (s) och Margareta Winberg (s)

dock att vid behandlingen av punkterna 25–32 Jens Eriksson (m) deltagit i stället för Arne Andersson i Ljung (m) och vid behandlingen av punkterna 47 och 57 Maj Britt Theorin (s) deltagit i stället för Svante Lundkvist (s), Grethe Lundblad (s) deltagit i stället för Håkan Strömberg (s), Märta Fredrikson (c) deltagit i stället för Filip Johansson (c), Martin Segerstedt (s) deltagit i stället för Ulla-Britt Åbark (s), Jens Eriksson (m) deltagit i stället för Sven Eric Lorentzon (m) och Åke Persson (fp) deltagit i stället för Börje Stensson (fp).

Reservationer

1. Bidrag till permanent skörde-skadeskydd (punkt 16)

Einar Larsson (c), Börje Stensson (fp), Filip Johansson (c), Esse Petersson (fp) och Lennart Brunander (c) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 16 som börjar med "I det" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Mot angiven bakgrund kan utskottet tillstyrka regeringens förslag att tillförseln av statsmedel till skörde-skadefonden för nästa budgetår begränsas till 15 milj. kr. De i motionerna 1422 och 2108 framförda yrkandena om ännu längre gående anslagsminskningar är utskottet således inte berett biträda.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1981/82:1422 yrkande 1 och 1981/82:2108 yrkande 1 till *Bidrag till permanent skörde-skadeskydd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett anslag av 15 000 000 kr.

2. Bidrag till permanent skörde-skadeskydd (punkt 16)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister och Sven Eric Lorentzon (alla m) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 16 som börjar med "I det" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

I det --- (lika med utskottet) --- alltför begränsat. Enligt utskottets mening bör en ytterligare besparing kunna göras under detta anslag utan att skörde-skadeskyddets utbetalningskapacitet i märkbar grad försämrats. Utskottet föreslår för sin del att statens bidrag till skörde-skadefonden för nästa budgetår fastställs till 3 milj. kr. eller till samma belopp som föreslås i motion 1422. Det i motion 2108 framförda förslaget om att inga ytterligare budgetmedel nu bör tillföras fonden avstyrks sålunda.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1422 yrkande 1 och med avslag på motion 1981/82:2108 yrkande 1 till *Bidrag till permanent skördeskadskydd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett anslag av 3 000 000 kr.

3. Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter (punkt 19)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 7 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening måste skogsvårdsstyrelsernas resurser för myndighetsuppgifter i högre grad än förut inriktas på insatser av skilda slag för att åstadkomma en ökad virkesproduktion. Framför allt måste bättre återväxtåtgärder eftersträvas samt röjnings- och gallringsåtgärder i skogsbruket ökas i betydande grad. Även produktionshöjande åtgärder måste stimuleras. Dessa ambitioner i förening med kravet på intensifierade insatser för naturvård och uppföljning av den fysiska riksplaneringen m. m. fordrar ökade resurser för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet med främst rådgivning, tillsyn enligt skogsvårdslagen, bidragsgivning och planering.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsframställning anfört att de samhällsresurser som hittills ställts till förfogande har varit otillräckliga för att skogspolitiken skall kunna fullföljas. En resurstilldelning enligt regeringens förslag skulle enligt skogsstyrelsen innebära att ca 100 000 tjänstgöringsdagar för myndighetsuppgifter står till förfogande under nästa budgetår. Detta kan jämföras med resurstilldelningen för budgetåren 1978/79 och 1979/80 som räckte till ungefär 120 000 tjänstgöringsdagar per år. Utskottet kan inte acceptera en sådan neddragning av resurserna att skogsvårdslagen inte kan fungera tillfredsställande i praktiken.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion 2075 såvitt nu är i fråga (yrkande 7). Utskottets ställningstagande innebär att 10 milj. kr. av medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter tillförs skogsvårdsstyrelserna för en ökning av antalet tjänstgöringsdagar med sammanlagt 10 000 dagar.

dels utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 18 som börjar med "Utskottet får" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet får --- (lika med utskottet) --- synes även motiverat. Utskottet finner det angeläget att skogsvårdsstyrelserna vid planeringen av skogsvårdsinsatserna även beaktar sysselsättningsaspekter och att samråd sker med länsarbetsnämnderna och kommunernas arbetsförmedlingar. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna 1917 och 2075 såvitt

nu är i fråga (yrkande 6) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:2075 yrkande 7 samt med avslag på motion 1981/82:612 till *Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 121 868 000 kr.,
2. beträffande viss inriktning av resurserna att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1981/82:1917 och 1981/82:2075 yrkande 6.

4. Bidrag till skogsvård m. m. (punkt 22)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 21 börjar med "Utskottet biträder" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Fr. o. m. den 1 juli 1981 utgår ett särskilt bidrag till fullständiga återväxtåtgärder efter slutavverkning till privata skogsägare med högst 90 % av godkänd kostnad i det område som av skogsvårdsstyrelsen förklarats som svårföryngrat och med högst 60 % i resten av det inre stödområdet. Stödet syftar till att åstadkomma en ökning av virkesutbudet. Utskottet finner att syftet med stödet är välmotiverat. Dock bör stödet kunna utgå till alla skogsägarkategorier för att få avsedd effekt. Därför bör ytterligare 10 milj. kr. anvisas för detta ändamål.

En åtgärd för att bättre tillvarata skogsmarkens produktionsförmåga är skogsdikningen. Skogsstyrelsen har efter samråd med bl. a. länsstyrelserna beräknat att av den totala våtmarksarealen om ca 7 miljoner ha är 1,5 miljoner ha lämpliga för dikning. Att göra dessa arealer, främst sumpskogar, produktiva skulle på sikt innebära ett värdefullt råvarutillskott. Ambitionsgraden i den långtidsplan som skogsstyrelsen redovisat beträffande skogsdikningen är något lägre än den skogsutredningen förordade, men skulle motsvara en ökning med 15 000–20 000 ha i förhållande till senare års omfattning. Skogsstyrelsen äskar mot bakgrund av regeringens lägre ambitionsgrad totalt 8 milj. kr. i bidrag för ändamålet, dvs. oförändrat anslag. Utskottet vill i sammanhanget erinra om den omfattande våtmarksinventering som naturvårdsverket, på riksdagens uppdrag, f. n. genomför och förutsätter att erforderligt samråd sker med verket. Riksdagen bör ställa sig bakom nämnda långtidsplan för skogsdikningen. Totalt bör 15 milj. kr. anvisas för denna verksamhet.

Virkesförsörjningsutredningen har föreslagit att totalt 22 milj. kr. anvisas för översiktliga skogsinventeringar och att totalt 6,5 milj. kr. anvisas till

statsbidrag för fastighetsvisa skogsbruksplaner. Utskottet tillstyrker detta förslag under hänvisning till vad som anförts i motion 2075.

Det ovan nämnda riksdagsbeslutet hösten 1981 om åtgärder för en förbättrad virkesförsörjning innebär att bidraget till återväxtåtgärder höjs kraftigt under en 15-årsperiod. Riksdagsbeslutet innebär vidare att fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser får väsentligt högre stöd än andra skogsägare. Enligt utskottets uppfattning bör stödet vara lika för alla skogsägarkategorier vilket beräknas medföra en ytterligare kostnad på högst 10 milj. kr. per år. Avvecklingen bör geografiskt prioriteras till områden med akut virkesbrist.

Utskottets ställningstagande innebär en ökning av bidragsramen och av anslaget med 34 milj. kr. jämfört med regeringens förslag.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med anledning av motion 1981/82:2075 yrkande 8, såvitt nu är i fråga, samt med avslag på motion 1981/82:1043, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 418 500 000 kr. till skogsvård m. m.,
2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med anledning av motion 1981/82:2075 yrkande 8, såvitt nu är i fråga, samt med avslag på motion 1981/82:1043, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till skogsvård m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 329 000 000 kr.

5. Stöd till byggande av skogsvägar (punkt 23 mom. 1 och 3)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "I motion 2075" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

I motion 2075 framhålls att det är särskilt angeläget med en fortsatt utbyggnad av skogsbilvägarna inom det skogliga stödområdets inre zon. Utskottet kan instämma i detta. Det bör enligt utskottets mening ankomma på skogsstyrelsen att fördela statsbidraget till skogsvägsbyggnad med de långsiktiga vägplanerna som grund. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker förslaget i motion 2075 vilket är 22,5 milj. kr. högre än regeringens förslag.

De av utskottet tillstyrkta förslagen innebär att skogsstyrelsen av de medel som flyter in i form av skogsvårdsavgifter (jfr SkU 1981/82:31) tillförs ytterligare 66,5 milj. kr. att användas i enlighet med vad utskottet i det föregående anført om bidrag till skogsvård m. m.

dels utskottets hemställan under 1 och 3 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med anledning av motion 1981/82:2075 yrkande 9, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1982/83 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 72 500 000 kr. till byggande av skogsvägar,
3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med anledning av motion 1981/82:2075 yrkande 9, såvitt nu är i fråga, till *Stöd till byggande av skogsvägar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 72 500 000 kr.

6. Statens livsmedelsverk (punkt 33)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister och Sven Eric Lorentzon (alla m) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 29 börjar med "Utskottet har" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att en rationalisering av det slag som förutses i motionen bör vara möjlig att åstadkomma inom ramen för en normal översyn av verksamheten inom verket. Utskottets ställningstagande innebär att en besparing om 5 milj. kr. jämfört med regeringens förslag bör kunna göras för budgetåret 1982/83.

Utskottet hemställer således

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1422 yrkande 3 till *Statens livsmedelsverk* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 47 796 000 kr.

7. Bidrag till statens maskinprovningar (punkt 36 mom. 2)

Börje Stensson och Esse Petersson (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Utskottet vill" och på s. 32 slutar med "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del inte ifrågasätta den allmänna bedömning av maskinprovningens verksamhetens samhällsnyttiga funktion som jordbruksministern gjorde i samband med 1977 års revision av riktlinjerna. Det är samtidigt självklart att denna verksamhet, på samma sätt som andra, fortlöpande måste ses över i syfte att möjliggöra rationaliseringar och besparingar. Utskottet förutsätter att en sådan översyn, såvitt gäller anslaget för det kommande budgetåret, har skett i samband med budgetarbetet. Utskottet avstyrker således motion 431 yrkande 1 och tillstyrker regeringens förslag.

Vad det gäller frågan om en mer långsiktig och övergripande översyn av nuvarande verksamhet vid statens maskinprovningar – den fråga som tas upp

i motion 431 yrkande 2 – vill utskottet peka på de resultat som framkommit vid en granskning från riksrevisionsverkets sida. Riksrevisionsverket framlade 1981 resultatet av en granskning av en del av maskinprovningarnas s. k. riksprovplatsverksamhet, nämligen provningen av grävmaskiner. Det kunde därvid konstateras att denna verksamhet medför årliga kostnader för samhället och näringslivet på drygt 50 milj. kr./år räknat i 1981 års penningvärde och exkl. mervärdeskatt.

Enbart kostnaderna för denna begränsade del av statens maskinprovningars verksamhet skulle alltså motsvara ca sex gånger de i statsbudgeten redovisade utgifterna för den självfinansierade riksprovplatsverksamheten. Kostnaderna skulle vidare vara uppåt tio gånger så stora som maskinprovningarnas nettobelastning på statsbudgeten.

Det bör i och för sig framhållas att kostnaderna åtminstone till viss del motsvaras av att positiva resultat uppnås, t. ex. beträffande arbetarskydd. Riksrevisionsverket riktar dock skarp kritik mot provningsverksamheten när det gäller grävmaskiner. Bl. a. påpekas att det kostnadskrävande provningsförfarandet till stor del utformats med avseende på s. k. linmaskiner, vilka var vanliga under 1960-talet men numera så gott som helt ersatts av hydraulmaskiner.

Redan mot den här angivna bakgrunden synes en allmän översyn av verksamheten vid statens maskinprovningar vara befogad. Utskottet anser sig dock för egen del inte ha anledning att i detalj ta ställning till de uppfattningar som framförts i motion 431 angående inriktningen av översynsarbetet. Detta bör vara förutsättningslöst.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande översyn

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1981/82:431 yrkande 2.

8. Motion om bidrag till kommunala miljövårdsinvesteringar (punkt 43)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 34 börjar med "Utskottet vill" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet anser för sin del att byggande och andra investeringar har en avgörande betydelse för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. De är dessutom ett viktigt instrument för att påverka den omedelbara ekonomiska aktiviteten. Av dessa skäl måste byggande och andra investeringar inta en central plats i en politik för att föra Sverige ur krisen. I den socialdemokratiska partimotionen 2133 föreslås ett omfattande investerings- och åtgärdsprogram för energiförsörjning, transportsystem och byggande samt en ökad

satsning på teknisk forskning och utveckling. I den del nämnda motion berör utskottets ämnesområde återfinns yrkandet i den här behandlade följdmotionen 2137. Med hänvisning till vad utskottet nyss anfört om det angelägna i en aktiv investeringspolitik ansluter sig utskottet till motionärernas förslag om statsbidrag till kommunala miljövårdsinvesteringar. För ändamålet bör inrättas ett tillfälligt anslag för budgetåret 1982/83, med benämningen Bidrag till kommunala miljövårdsanläggningar. Bidrag bör utgå med lägst 20 och högst 30 % av kostnaden för de anläggningar som anges i motion 2133. Beslut om bidrag bör fattas av statens naturvårdsverk. Det får ankomma på regeringen att meddela närmare föreskrifter för bidragsgivningen. Därvid kan reglerna om statsbidrag till liknande anläggningar tjäna som vägledning, t. ex. kungörelsen (1968:308) om statsbidrag till avloppsreningsverk. Medelsbehovet kan som motionärerna anfört beräknas till 90 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2137 till *Bidrag till kommunala miljövårdsanläggningar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 90 000 000 kr.

9. Statens naturvårdsverk (punkt 44)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister och Sven Eric Lorentzon (alla m) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 35 börjar med "Yrkandet i" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med vad som anförts i motion 1422, att ytterligare besparingar bör kunna göras under naturvårdsverkets myndighetsanslag. F. n. pågår inom verket översyner som kan ge underlag för rationaliseringar vilka i sin tur bör leda till en minskning av verkets omkostnader. Utskottet utgår från att det redan för kommande budgetår är möjligt att spara ytterligare 5 milj. kr. utan att verksamheten menligt påverkas. Utskottet tillstyrker således motion 1422 i nu berörd del.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1422 yrkande 2 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 84 660 000 kr.

10. Mark för naturvård (punkt 47 mom. 1)

Maj Britt Theorin, Grethe Lundblad, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Martin Segerstedt, Jan Fransson och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med "Jordbruksutskottet ansluter" och på s. 38 slutar med "och naturvårdsfonden" bort ha följande lydelse:

Den socialdemokratiska minoriteten i näringsutskottet har i en avvikande

mening ansett att riksdagen inte bör godkänna vad som i propositionen anförts om överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden. Jordbruksutskottet, som ansluter sig till denna mening och till de skäl som anförts till stöd härför, får för sin del anföra följande.

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att värdefulla naturområden i erforderlig utsträckning skyddas mot exploatering. I den mån sådana områden tillhört domänverket har skyddssynpunkterna hittills tillgodosetts bl. a. genom att domänverket har avskilt mark till s. k. domänreservat, vilka sedan i viss utsträckning har överförts från domänfonden till naturvårdsfonden utan ersättning. Denna ordning synes ha fungerat väl. Regeringens förslag innebär en risk för att överföringar från domänfonden till naturvårdsfonden kommer att ske i större utsträckning än hittills. Detta kan komma att innebära att domänverket går miste om produktiv skogsmark utan att erhålla ersättning härför. I än högre grad blir detta fallet när det gäller den möjlighet till markbyte mellan staten och enskilda som nu föreslås införd. Utskottet kan inte gå med på en sådan ordning. Enligt utskottets mening bör domänverket när det gäller möjligheten att förvärva och avhända sig mark inte hamna i ett sämre läge än andra markägare. Detta innebär bl. a. att domänverket om det avhänder sig produktiv skogsmark till annan myndighet eller till enskild markägare bör erhålla ersättning härför, varvid ersättningen bör bestämmas enligt marknadsmässiga principer efter sedvanliga förhandlingar. Som en allmän förutsättning för markbyten bör gälla att bytet befordrar en rationell skötsel av markområdena och inte påverkar arronderingen av skogsegendomen i negativ riktning. Utskottet vill även framhålla att det kan få negativa konsekvenser för de anställda hos domänverket om mark ensidigt överförs från verket till enskilda näringsidkare.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden
att riksdagen med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Mark för naturvård (punkt 47 mom. 2)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister och Jens Eriksson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "I anslutning" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas bedömning att belastningen på förevarande anslag bör kunna minska kraftigt vid ett ökat utnyttjande av möjligheterna till dels periodiserad ersättning till markägare, dels samarbetsavtal mellan markägaren och det allmänna angående skötseln av skyddsvärda arealer. I sammanhanget bör påpekas att riksdagen tidigare, på förslag av utskottet,

uttalat sig till förmån för sådana skötselavtal som ett komplement till de säkerställande åtgärder som naturvårdslagen erbjuder (JoU 1979/80:19, rskr 1979/80:112). I rådande ekonomiska läge är det enligt utskottets mening angeläget att bevarandearbetet inriktas på åtgärder som medför minsta möjliga kostnader för det allmänna. Med den inriktning av verksamheten som utskottet förordat bör en nedskärning av anslaget med 10 milj. kr., som motionärerna föreslagit, inte få några menliga följder i fråga om möjligheterna att skydda de värdefullaste naturområdena.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1422 yrkande 4 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

12. Miljövårdsforskning (punkt 49 mom. 1)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "hithörande motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i de uttalanden som gjorts i bl. a. motion 1921 om miljöforskningens betydelse från olika synpunkter. Naturvårdsverkets krav i anslutning till denna anslagsrubrik är väl underbyggda och omfattar projekt som är nödvändiga om vi skall få de kunskaper som behövs för en aktiv politik, syftande till en bättre livsmiljö. Utskottet biträder således i motionerna 1044 och 1921 framförda krav på en ytterligare uppräknig av anslaget med 6 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1044 yrkande 2 b och motion 1981/82:1921 yrkande 17 till *Miljövårdsforskning* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 48 800 000 kr.

13. Miljövårdsforskning (punkt 49 mom. 2)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister och Sven Eric Lorentzon (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "och högskolor" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att en till den berörda statliga myndigheten hårt knuten forskningsorganisation innebär vissa nackdelar. En sådan forsknings-

organisation ökar risken för relativt sett kortsiktiga forskningsbedömningar. Den angelägna objektiviteten och mångfalden i forskningsinsatserna kan därmed motverkas.

Alternativet till den i dag förhärskande forskningsorganisationen är en motsvarande satsning direkt på universitet och högskolor. Den främsta fördelen med en sådan alternativ forskningsorganisation är, som anförts i motion 2018, att forskningsinriktningen mera kommer att avgöras av de i forskningsläget bäst insatta.

Utskottet kan i allt väsentligt ansluta sig till de synpunkter som motionärerna framlagt. Enligt utskottets uppfattning bör en successiv omfördelning av de anslag för miljöforskningsändamål som f. n. går till statens naturvårdsverk inledas. På sikt bör huvuddelen av ifrågavarande anslag övergå till naturvetenskapliga forskningsrådet och till högskolor och universitet med på området aktuell kompetens. Inom naturvårdsverkets egen ram bör emellertid en viss grundläggande forskningskompetens finnas, i första hand för att rätt kunna bedöma erhållna forskningsresultat från vårt eget land och från utlandet.

Vad utskottet anför med anledning av förevarande motionsyrkande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande ansvaret för miljövarldsforskning
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av motion 1981/82:2050 yrkande 2 anför om viss överflyttning av anslag för miljöforskningsändamål m. m.

14. Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor (punkt 52)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 42 börjar med "Utskottet vill" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del understryka det angelägna i att produktkontrollnämnden erhåller tillräckliga resurser för sitt viktiga arbete med att klarlägga olika kemiska ämnens skadeverknningar. Undersökningar pågår bl. a. i fråga om bly, kadmium och bekämpningsmedel. Enligt utskottets mening är naturvårdsverkets krav i anslutning till denna anslagspunkt väl underbyggda. Utskottet tillstyrker därför i motionerna 1044 och 1921 framförda yrkanden om en uppräknig av anslaget med 800 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1044 yrkande 2 c och motion 1981/82:1921 yrkande 18 till *Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.

15. Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet (punkt 53)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 43 börjar med "Med hänsyn" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka att en betydande del av anslaget används för att bekosta större, långsiktiga utredningar såsom fjällutredningen, våtmarksinventeringen och verksamheten vid bilavgaslaboratoriet. Utrymmet för andra angelägna projekt blir därmed mycket begränsat, om inte verkets anslagsyrkande tillgodoses. Som i motion 1921 påpekas innebär verkets förslag en hård prioritering för att i rådande statsfinansiella läge minska kostnaderna så långt som möjligt. Utskottet anser för sin del verkets krav väl underbyggda och tillstyrker i motionerna 1044 och 1921 framförda yrkanden om en ytterligare uppräknig av anslaget med 700 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1044 yrkande 2 d och motion 1981/82:1921 yrkande 19 till *Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet, m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 8 400 000 kr.

16. Program för övervakning av miljökvalitet (punkt 54)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 43 som börjar med "Utskottet anser" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas och naturvårdsverkets bedömning att fortsatta resurstillskott är nödvändiga för att trygga den fortsatta utbyggnaden av programmet för övervakning av miljökvalitet. I likhet med motionärerna vill utskottet särskilt understryka det angelägna i att tekniska förutsättningar finns för att följa upp ECE-konventionen om gränsöverskridande luftföroreningar. Utskottet finner naturvårdsverkets anslagsyrkande väl underbyggt och tillstyrker förslaget i motion 1921 om en ytterligare uppräknig av anslaget med 1 275 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1921 yrkande 20 till *Program för övervakning av miljökvalitet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 10 975 000 kr.

17. Toxikologisk informationservice, m. m. (punkt 59 mom. 2)

Svante Lundkvist, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Jan Fransson, Ulla-Britt Åbark och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Som utskottet" och på s. 49 slutar med "(yrkande 3)" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till motionärernas synpunkter på den fortsatta utvecklingen av den toxikologiska informations servicen. Detta innebär bl. a. att utskottet förordar att en försöksverksamhet kommer till stånd med utvidgade informationstjänster genom ett samarbete mellan Karolinska institutets bibliotek och informationscentral och utomstående vetenskapliga experter. En sådan verksamhet bör givetvis vara kostnadsfri för den som frågar. Ett prioriterat område i detta sammanhang bör bli de kemiska hälsoriskerna i arbetsmiljön, med särskild inriktning på informationsbehovet hos skyddsombud och fackliga företrädare i övrigt. Andra tänkbara finansieringsmöjligheter än direkt via statsbudgeten bör prövas. Som i motionen anförts kan t. ex. regeringen uppdra åt arbetarskyddsfonden att medverka och därvid bevaka att verksamheten får en tillräcklig omfattning och ändamålsenlig uppläggning med hänsyn till informationsbehoven i arbetsmiljön. Vad utskottet anför med anledning av motion 1921 i denna del bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Som motionärerna anför är ett av de viktigaste inslagen i en övervakning av människans totala miljö epidemiologiska undersökningar, dvs. undersökningar där medicinsk och statistisk kunskap förenas för att kartlägga och följa upp hälsotillståndet hos grupper som är utsatta för särskild miljöpåverkan.

En av de viktigaste uppgifterna för den medicinska delen av företagshälsovården är att upptäcka och utreda sjukdomar som kan misstänkas ha samband med kemiska ämnen och andra arbetsmiljöfaktorer på arbetsplatsen. Erfarenheten visar också att de anställda själva, och särskilt skyddsombuden, kan lämna viktiga bidrag till strävandena att upptäcka nya samband mellan yrke och sjukdom.

Det finns emellertid också många typer av arbetssjukdomar som lätt kan förbli oupptäckta trots en skärpt uppmärksamhet från företagshälsovårdens och skyddsombudens sida. Exempel på detta är genetiska skador, cancer och andra sjukdomar som har så lång fördröjningstid att en stor del av dem som

drabbats hinner lämna arbetsplatsen innan sjukdomen visar sig. För att upptäcka sådana skador krävs epidemiologiska undersökningar. Sådana undersökningar behövs också ofta för att närmare kartlägga orsakssambandet då misstanke om yrkessjukdom framkommit genom t. ex. företagsläkares eller skyddsombuds iakttagelser. Det är viktigt att resultaten av sådant undersökningsarbete blir tillgängliga också för skyddsombuden.

Resurser för yrkesepidemiologiska undersökningar finns vid bl. a. arbetarskyddsstyrelsen, högskolorna och de yrkesmedicinska klinikerna. Det är angeläget att de yrkesmedicinska klinikerna byggs ut. De bör också ges möjlighet att utföra epidemiologiska undersökningar. Detta kräver främst att yrkesepidemiologin ges en framträdande roll i den yrkesmedicinska specialistutbildningen. Möjligheterna till nordiskt och internationellt samarbete om denna högt specialiserade utbildning bör utnyttjas så långt möjligt.

En yrkesepidemiologisk utvärdering av socialstyrelsens cancerregister har påbörjats. Detta arbete bör intensifieras, och samtidigt bör även andra sjukdomsregister användas för samma ändamål. Så bör t. ex. socialstyrelsens missbildningsregister kunna utnyttjas för undersökningar av samband mellan skador på barn och de kemiska ämnen som modern eller fadern utsatts för på sin arbetsplats eller i andra sammanhang. Det är också angeläget att arbetsskadestatistiken ges en sådan utformning och tilldelas sådana resurser att den ger ett så gott underlag som möjligt för epidemiologiska undersökningar.

Mot angivna bakgrund instämmer utskottet i motionärernas förslag om en snabb utredning av hithörande frågor. Även detta bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande ett epidemiologiskt program och inriktningen av den toxikologiska informationsservicen
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1981/82:1921 yrkandena 3 och 4.

Särskilda yttranden

1. Främjande av husdjursaveln m. m. (punkt 11)

Einar Larsson, Filip Johansson och Lennart Brunander (alla c) anför:

Fr. o. m. den 1 januari 1983 föreslås att Svenska fåravelsförbundet skall överta ansvaret för fårkontrollen från lantbruksstyrelsen. Detta kommer att innebära ökade arbetsuppgifter och ökade ekonomiska åtaganden för Svenska fåravelsförbundet. Kontrollen skall liksom nu finansieras med regleringsmedel och djuravgifter. Svenska fåravelsförbundet kommer dock att få problem med ekonomin i inledningsskedet, innan avgifter flyter in.

Samtidigt avlastas lantbruksnämnderna, som hittills skött fältverksamheten. Vi anser att dessa två fakta motiverar att lantbruksstyrelsen inledningsvis tillskjuter medel för att göra övergången så smidig som möjligt.

2. Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar (punkt 21 mom. 2)

Arne Andersson i Ljung (m) anför:

Utskottet som för sin del tillstyrker regeringens förslag rörande strukturplan för landets plantskolor framhåller att vissa plantskolor bör kunna drivas under längre tid än vad som förutsattes i skogsstyrelsens strukturplan. Jag delar denna uppfattning men anser att utskottet än starkare bort understryka vikten av att i plantskolor nedlagt kapital bör utnyttjas under längre tid. De i motion 1456 åberopade skälen för att bibehålla plantskolan Ljungaskog i Svenljunga är enligt min mening så starka att ett riksdagens ställningstagande för fortsatt verksamhet vid denna plantskola är motiverat. Jag förutsätter emellertid nu att utskottsbetänkandet föranleder ytterligare och noggranna överväganden från skogsstyrelsens sida.

Näringsutskottets yttrande

1981/82: 4 y

över proposition 1981/82:100 i vad avser överföring av mark från domänfonden

Till jordbruksutskottet

Jordbruksutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1981/82:100 bilaga 13 (jordbruksdepartementet) punkt H 5, Mark för naturvård, moment 1. Näringsutskottet behandlar i detta yttrande vad som under nämnda punkt anförs om överföring av mark från domänfonden dels till naturvårdsfonden, dels till enskilda som ersättning för mark som har blivit föremål för beslut enligt naturvårdslagen.

Propositionen

I propositionen (bil. 13 s. 127 f.) tar jordbruksministern först upp frågan om hur urskog och urskogsliknande områden som tillhör staten, i första hand domänverket, på lämpligast sätt kan ges erforderligt skydd i naturvårdshänseende. Jordbruksministern erinrar om att överföring i förvaltningshänseende av fast egendom mellan statliga fonder som regel sker genom upp- och nedskrivning av fondvärden. När det gäller överföring från domänfonden till naturvårdsfonden har bokföringen skett på varierande sätt allt efter egendomens beskaffenhet och de utgifter domänverket haft för egendomen. Enligt propositionen bör dock som huvudprincip gälla att ersättning inte skall utgå till domänfonden vid överföring av mark som avses ingå i naturreservat eller i naturvårdsområde. Överföring av s. k. domänreservat till naturvårdsfonden föreslås komma till stånd endast om det skulle underlätta en rationell förvaltning av området.

I propositionen anförs vidare att det har förekommit att näringsidkare inom jord- och skogsbruk vars mark blivit föremål för beslut enligt naturvårdslagen har anhållit att få byta till sig statlig mark. Enligt jordbruksministern kan det allmänna intresset av att naturskyddet kommer till stånd i sådana fall motivera ett markbyte med utnyttjande av mark från domänfonden, varvid dock som förutsättning bör gälla att lantbruksnämnden bedömer det vara från rationaliseringssynpunkt godtagbart att näringsidkaren erhåller den statliga marken.

Den mark som överförs till naturvårdsfonden resp. enskilda bör enligt regeringens förslag i princip värderas till marknadsvärde. Där så bedöms lämpligt bör lantbruksnämnd eller skogsvårdsstyrelse kunna anlitas för

värderingen. Överföring av mark föreslås tills vidare kunna ske inom en ram av 10 milj. kr. per år.

Näringsutskottet

Som framhålls i propositionen är behovet av att skydda värdefulla naturområden stort. Detta gäller inte minst i fråga om urskogarna och de urskogsliknande områdena. De förslag som regeringen nu har lagt fram om överföring av skogsmark från domänfonden till naturvårdsfonden resp. enskilda ägare kan antas medföra att möjligheterna att ge sådana områden ett varaktigt skydd ökar. Näringsutskottet har ingen invändning mot att, som huvudprincip, skogsmark som tillhör domänverket skall kunna överföras till naturvårdsfonden utan ersättning. I den mån domänverket har haft betydande utgifter för skogsskötseln på egendomen är det dock enligt utskottets mening rimligt att verket erhåller viss ersättning härför.

Näringsutskottet kan även tillstyrka förslaget om att en möjlighet införs för näringsidkare inom skogsbruket att erhålla statlig mark som ersättning för mark som har avsatts för naturvårdsändamål. Ett sådant markbyte torde i allmänhet innebära att skogsfastigheten får en bättre arrondering och större bärkraft än om ersättningen hade utgått i form av pengar. Som framhålls i propositionen bör lantbruksnämndens tillstånd erfordras för att markbyte skall komma till stånd. Utskottet delar regeringens uppfattning att marken bör värderas till marknadsvärdet. Samtidigt vill utskottet understryka att frågan om vilken domänmark som skall överföras måste lösas genom förhandlingar i varje enskilt fall mellan den enskilde skogsägaren och domänverket. Det är därvid enligt utskottets mening av betydelse att även domänverkets intressen av att ha en god arrondering på sin skogsmark beaktas.

Näringsutskottet tillstyrker sålunda här aktuella förslag i propositionen.

Stockholm den 11 mars 1982

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Hugo Bengtsson (s), Nils Erik Wååg (s), Lilly Hansson (s), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Karl Björzén (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Christer Eirefelt (fp), Sven Munke (m), Ivar Franzén (c) och Arne Thoesson (fp).

Avvikande mening

Ingvar Svanberg, Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson och Wivi-Anne Radesjö (alla s) anser att yttrandet under rubriken Näringsutskottet bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet vill inledningsvis understryka vikten av att värdefulla naturområden i erforderlig utsträckning skyddas mot exploatering. I den mån sådana områden tillhört domänverket har skyddssynpunkterna hittills tillgodosetts bl. a. genom att domänverket har avskilt mark till s. k. domänreservat, vilka sedan i viss utsträckning har överförts från domänfonden till naturvårdsfonden utan ersättning. Denna ordning synes ha fungerat väl. Regeringens förslag innebär en risk för att överföringar från domänfonden till naturvårdsfonden kommer att ske i större utsträckning än hittills. Detta kan komma att innebära att domänverket går miste om produktiv skogsmark utan att erhålla ersättning härför. I än högre grad blir detta fallet när det gäller den möjlighet till markbyte mellan staten och enskilda som nu föreslås införd. Utskottet kan inte gå med på en sådan ordning. Enligt utskottets mening bör domänverket när det gäller möjligheten att förvärva och avhända sig mark inte hamna i ett sämre läge än andra markägare. Detta innebär bl. a. att domänverket om det avhänder sig produktiv skogsmark till annan myndighet eller till enskild markägare bör erhålla ersättning härför, varvid ersättningen bör bestämmas enligt marknadsmässiga principer efter sedvanliga förhandlingar. Som en allmän förutsättning för markbyten bör gälla att bytet befordrar en rationell skötsel av markområdena och inte påverkar arronderingen av skogsegendomen i negativ riktning. Utskottet vill även framhålla att det kan få negativa konsekvenser för de anställda hos domänverket om mark ensidigt överförs från verket till enskilda näringsidkare.

Näringsutskottet anser alltså att riksdagen inte bör godkänna vad som i propositionen anförs om överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden.